

ABONAMENTUL:
 An an . . . 28 — Cor.
 jumătate an 14 — ;
 3 luni . . . 7 — ;
 o lună . . . 2-40 ;

Pentru România și străinătate:
 an . . . 40 — franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA.
 Strada Zrlinyl N-rul 1/a

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lec
 deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Românii

fața complicațiilor din Orient.

Arad, 4 Noemvrie.

Ce o să iasă și pentru neamul românesc în conflagrația aceasta din sud-estul Europei? — iată o preocupare firească, ce stăpânește astăzi tot ce este cugetare românească, peste munți, peste ape, sau peste țări... Cel mai mulți trebuie să mărturisim că nu avem nici un răspuns s'ar putea da la acea întrebare; mai puțini, dar totuși destui, sunt aceia cari cred că din combinațiile celor ce se știu, sau se pot ghici, asupra situației internaționale, s'ar putea trage concluziuni îndeajuns probabile, — și se și încearcă s'o facă; — puțini de tot, în sfârșit, sunt aceia cari știu pozitiv, dacă nu ceea ce se va întâmpla, dar cel puțin ceea ce s'a pus la cale, între cei ce sunt chemați și în stare s'o facă, pentru un caz sau altul, față de o întorsătură sau de o altă ce ar lua evenimentele.

La cei puțini, înzadar ne-am adresa, căci ei nu ne-ar spune nimic. Răspunderea grea ce cădem asupra umerilor lor nu pot s'o împartă cu nimenea deocamdată, — și abia mai târziu vor fi chemați la ea, dacă socotelile nu le vor ieși bine, — sau vor fi acoperiți de laude și lauri, dacă nu le vor ieși rău.... Deci, noi românii cari nu știm nimic, suntem reduși să cășugim ochii și să plecăm urechea la aceia cari nu știu nici ei, dar au cel puțin darul pătrunderii situațiilor și pe acela al iscusinței în combinațiilor, — din cari împreunate știm foarte multe, dacă nu chiar adevărul adevărat, cel puțin verosimilul.

Din nenorocire, combinațiile sau speculațiile acestora (speculații în înțeles filozofic) nu se prea potrivesc între ele, — ba uneori se bat cap în cap, — deopotrivă de verosimile, dar poate și deopotrivă de greșite, căci — se știe de când e lumea, — adeseori adevărul nu e verosimil, și verosimilul, și mai adesea, nu e adevărat.

Ori cum, a spicui din toate acestea, fără nici o garanție din partea noastră, ca să nu riscăm nimica, putem; — și vom începe dar cu ceea ce ni se pare mai plauzibil din câte comentarii și combinații am citit până acuma:

România nu mobilizează; — acesta este un fapt, nu-i așa? — Un alt fapt este că Bulgarii și-au aruncat toată armata spre sud, nepăstrând la Dunăre și spre Dobrogea nici măcar așa numite trupe de observație... Ce rezultă, ce poate rezulta din aceste fapte? — Un singur lucru: că Bulgaria poate fi sigură de neutralitatea României.

Dar acuma, mergând raționamentul mai departe, se întreabă: Ce anume o face pe România să observe o astfel de atitudine, și pe ce se întemeiază Bulgarii când sunt așa de siguri de neutralitatea vecinei lor dinspre miază-noapte? Aci conjecturile încep să divergeze.

Se poate, adică, mai întâi, ca atitudinea României să fie în legătură cu o înțelegere, cu o convențiune, intervenită între ea și vecina ei dela sud, — și acesta e primul gând ce îți se impune, când vezi neșovăiala cu care Bulgaria s'a lipsit de ori ce apărare dinspre nord. Dar, în acest caz, e evident că România n'a putut să dea Bulgariei asigurările și garanțiile necesare de neutralitate numai de dragul ei, ci a trebuit să se asigure și ea, în

chip prealabil, de compensațiuni pentru cazul când Bulgaria ar ieși cu câștig pentru dânsa din război, — aceasta mulțumită așadar și atitudinii neutrale a României. — Dar ce compensațiuni ar putea să primească România din partea Bulgariei? Desigur că nimic altceva, decât o rectificare de frontieră în Dobrogea. — Se și vorbește de ținuturi cari și așa nu sunt populate de Bulgari, ci de Turci și alte neamuri, — se vorbește de o graniță mai strategică pentru România pornind dela cetatea Silistra, inclusiv această localitate, — ba unii vorbesc de linia Ruscuc-Varna, faimosul cadrilater, care s'ar mai fi oferit odinioară României de către Ruși, dacă ea ar fi primit să cedeze de bunăvoie Basarabia.

Insa, ar mai fi și o altă ipoteză: Ca neutralitatea României ar fi determinată de atitudinea Rusiei, care ar fi dat să înțeleagă puterilor, și în deosebi Austriei, că ea însași își condiționează neutralitatea ei de aceea a României. Deci, după sfatul Austriei, cu care se află în legături de quasi-alianță, regatul dela Dunăre stă în expectativă fără să mobilizeze, — iar Bulgaria pornește cu toate puterile ei asupra Turcului având chezașia Rusiei ca vecinul ei dela nord nu se va mișca. — Dar, și în acest caz, bunul simț spune că nu se poate ca înțelegerea dintre Rusia și Austria să se fi făcut în așa fel, încât să nu rezulte nici o compensație pentru aceasta din urmă și aliatul ei, ci toată prada să fie a statelor balcanice și a protectorului lor... Ce va rezulta atunci, pentru România, sau pentru neamul românesc?... — Întrebarea e mai grea; rezolvirea ei, în caz de înțelegere austro-rusă, tot numai înspre granița Dobrogei ar fi de

Tablouri pariziene.

De Adrian Corbul.

Place Royale.

Nu de mult, becurile de gaz străpung amururile care cade greu, ca o perdea de catifea, pe străzile Parisului. În rue de Rivoli vitrinele luminoase ale Magazinului Luvru strălucesc în zăpezile largi, prin bruma albastră. Automobilele, răsurile, bicicletele mai numeroase ca ori când, se mișcă huruind, mugind, fâșăind, imensa cale. Pe sub arcade, lumea se înghesuiește grăbită, căcătorii se strecoară cu mlădierea și dibăcia parizianului unii printre alții; se opresc repede la fața vre-unei vitrine, măsoară dintr'o aruncătură de ochi obiectele expuse, apoi o pornesc iar înainte sprinteni și zoriți. Place Royale e neagră de oameni. Peste drum Palatul Luvrului cu zăpezile sumbră, informă, abia deslușită în aerul de toamnă, se înalță grav, majestuos și răsunător. Tăcând de lingurițe și sunete de crăciun se desfac de pe terasele cafenelelor pline de consumatori. O rumoare continuă, monotonă, răsună, compusă din mii de glasuri, din mii de zgomote diverse se împrăștie deasupra orașului neobosit. De prin porțile caselor, zeci de oameni ies în stradă, altele intră înăuntru fără să se gândească; iar în stațiile trenului subpământean se de înși se coboară neîncetat și dispar din vedere ca înghițiți de niște guri imense de

căpăuni. Parisul vuieste, răcnește, se sbate în spasme de uriaș.

Aștept autobusul în fața Magazinului Luvru și privesc, ca pe un cadavru de cinematograf, cortejul nesfârșit de pariziane care intră și ies din faimosul bazar. Siluetele lor grațioase și elegante se desprind din amurgul violet și timp de câteva clipe le văd, ritmice și agile, cum străbat cercul de lumină al scâteetelor vitrine. Flacăra albă a gazului se reflectează pe chipurile lor palide și delicate, pe părul lor blond ori castaniu, pe buzele lor fine, umede și roșii. Și în răstimpul repede când le văd defilând în fața mea, caut să întrevăd gândurile, sentimentele, pasiunile lor, să citesc în ochii lor rizători, enigmatici ori severi, frământările sufletului, misterul inimii lor. Unele pășesc sprintene și vioase, altele încet și măsurat, și altele cu o majestate armonică și ondulată. Văd fețe deschise și candido, pătimase și arzătoare, grave și voalate. Dar în jurul tuturor pluteste aceeași grație atrăgătoare, același noi amoros, același mister feminin care te chiamă irezistibil și duios.

Și sunt acolo ca la ele acasă, aceste pariziene svelte și tulburătoare, acolo, în lumina vitrinelor radioase ale bazarului la modă, în amurgul violet, împresurate din toate părțile de undele vesnic agitate ale zgomotosului Paris. Întreaga viață rafinată aventuroasă și tainică a orașului o respir în valurile parfumate pe cari le lasă în urma lor. Mânile lor fine, înguste și

înmănușate s'au jucat, se joacă, se vor juca cu atâtea inime înfiorate de amor! Și în mijlocul rumoarei multiple a metropolei, prin răcnetul trompetelor de automobile, prin răsunetul miilor de conversațiuni, prin strigătele vânzătorilor de ziare, îmi pare că aud șoapte discrete și misterioase, chemări pătimase și sărutări.

Și mereu trec prin fața mea, siluetele elegante și grațioase, chipuri noi se deslușesc în reflexul bălai al vitrinelor, priviri dulci întâlnesc timp de-o clipă privirea mea și mă înfioară de un dor neînțeles. Am uitat femeile pe cari le-am iubit, le uit pe acelea pe cari le iubesc și mă simt prins ca într'un vârtej de setea unei iubiri noi. Fiecare pariziană pe care o zăresc într'o fulgerătură și care dispăre apoi în umbra arca-delor pentru vecie, îmi pare Aleasa, Unica... fiecăreia îmi vine să-i strig: „Oprește-te, te aștept, te voi iubi așa de mult!”...

Dar autobusul se oprește gâgâind la marginea drumului, lângă trotuarul pe care stau. Mă ure în greoaia trăsură încărcată de pasageri. În clipa aceasta, nu departe de mine, pe locul unde am așteptat, o femeie, înaltă, grațioasă, blondă se întâlnește cu un domn elegant și svelt, cu chipul palid și sever. Femeia a tresărit văzându-l. Apoi, se apropie de el cu o expresiune sfioasă, îngrijată, și în vreme ce fusta-i neagră de mătase mătura trotuarul în mișcarea ritmicilor ei pași, în vreme ce autobusul o pornește încet la drum, rămân cu viziunea unei mâni mici, cu mânușa albă oprită pe brațul străinului,

căutat, — deși unii mai iluzioniști vorbesc despre putința unei retrocesiuni de bună voie a Basarabiei, în legătură cu alte compensații pentru Rusia, precum și cu un proiect de căsătorie între principele Carol al României și fiica cea mai mare a Țarului tuturor Rușilor....

Mai e cazul când înțelegerea dintre Austria și Rusia s'ar strica, și ar izbucni un război între aceste două puteri.... România, într-o întorsătură ca aceasta, ar fi sigură de Basarabia pentru cazul când colosul dela nord ar fi înfrânt, — dar pentru cazul contrar, cum ea desigur și-ar purta războiul de partea Austriei, ar avea să sufere dimpreună cu aceasta urmările înfrângerii.

Să ne oprim deocamdată aci, să nu mergem mai departe cu presupunerile și cu coniecturile, cari și până aci ne-au dus, cum se vede, destul de departe.

Ce se va întâmpla cu adevărat, credem noi, este o taină a viitorului, taină în care n'au pătruns, și nu pot pătrunde, nici cei mai dibaci dintre jucătorii pe această mare tablă de șah care e Europa în situația actuală.

Însă, mai sunt și aceia cari nu se mulțumesc cu coniecturi, ci au și sojuții în ce privește atitudinea ce ar trebui să ia România și poate tot neamul românesc în momentele de față. — Asupra sfătoșeniilor unora din aceștia, poate că nu va fi de prisos să mai revenim.

Deschiderea delegațiilor. Delegațiunea ungară își va ține ședința de constituire mâine, Marți, în 5 Octomvrie. Membrii delegațiunei ungare se vor prezenta Miercuri înaintea M. Sale spre a asculta mesagiul regal. Joi se vor începe desbaterile în subcomisiuni. — Opoziția se pregătește din nou să facă demonstrații. Azi după amiază partidele din opoziție se vor întruni la o conferință comună, unde vor stabili felul de luptă. După cum se vorbește în unele cercuri bineinformate, opoziția iarăș va hotărî să vină la prima ședință plenară a delegațiunei ungare și să protesteze, în felul cum a făcut-o la Viena, în contra constituirii ilegale a delegațiilor. — La sosirea M. Sale în Budapesta partidele opoziționiste pregătesc dimpreună cu muncitorimea capitalei o demonstrație în contra guvernului și a majorității. — Azi vor sosi la

Budapesta în vederea delegațiilor ministrii afacerilor comune, contele Berchtold, Bilinski și Auffenberg, precum și amiralul Montecucoli.

Bugetul guvernului comun. Ministerul de externe a publicat deunăzi darea de seamă asupra bugetului de pe anul viitor. Desbaterea proiectului de buget va urma în ședințele delegațiilor ce se deschid mâine în Budapesta. Cheltuielile prevăzute în bugetul guvernului comun întrec pe cele din anul curent cu 22 milioane și jumătate coroane.

La cheltuielile ordinare ale ministerului comun de externe s'au luat 18,757,097 coroane față de 17,274,484 din anul curent, iar cheltuielile extraordinare fac 197,619 coroane, cu 50,000 de coroane mai puțin ca în anul curent.

La cheltuielile ordinare ale ministerului comun de război s'au prevăzut 473,685,579 coroane față de 449,330,838 cor. din anul curent, iar la cele extraordinare 5,826,400 cor. față de 9,329,200 cor. în anul curent. Sporul face așadar în total 21 milioane de coroane. Ministerul a mai cerut pentru acoperirea trebuințelor din armată 19 milioane de cor., iar pentru flota de război 68 de milioane.

Suma totală reclamată de ministerul comun de finanțe e de 5,143,953 de coroane față de 4,907,039 cor. din anul curent, un spor, va să zică de un sfert de milion.

Trebuințele guvernului comun fac, prin urmare, în total 503,974,188 cor. Față de această sumă acoperirea nu e decât 197,704,169 cor. din venitele vamale, plus 10,573,866 cor. alte venituri ale ministerelor afacerilor comune. Restul de 295,700,000 de coroane rămâne să fie acoperit de cele două state ale monarhiei, în raportul stabilit de cvotă, care hotărăște pentru Ungaria 36.4%, adică 107,633,399 coroane din suma de mai sus.

Rezultatul politicei franco-ruse

Paris, 2 Noembrie.

Victoriile strălucite ale Ligei balcanice au dovedit superioritatea combinațiilor politice puse la cale de Dubla-Alianță. Franța și Rusia au dat tot sprijinul lor statelor creștine din Balcani în contra putredei și mereu barbarei Turcii.

Armatele Bulgariei, Serbiei, Muntenegrului și Greciei au primit instrucția franceză,

artilieriile acestor țări au fost provăzute cu tunuri cu tragere repede sistem *Creuzot* ca în actualul război s'au dovedit cu mult superioare tunurilor Krupp. Statul-major bulgar și grecesc au adoptat *tactica franceză* care este întemeiată pe principiile lui Napoleon și s'a dovedit încă odată superioară metodei de tactică a lui Moltke, care nu garantează victoria decât armatelor cu o covârșitoare superioritate numerică, cum a fost cazul armatei germane în 1870. Afară de aceasta să nu uităm că cei mai distinși ofițeri ai Ligei Balcanice sunt absolvenții celebrei școli militare franceze din *Saint-Cyr*, școala care a dat armatelor moderne pe cei mai buni tacticieni.

Turcii dimpotrivă au adoptat, în deceniul din urmă instrucția, tactica și armamentul german. Știm foarte bine că generalii turci cari au suferit acum înfrângerile rușinoase dela Kirk-Kilise, Üsküb, și acum în urmărele *Lüle-Burgas*, etc. sunt *elevii* renumitului general german Von der Goltz — pașa, care avea pretențiunea de a regenera armata turcă... Știm apoi foarte bine că un mare număr de ofițeri germani au fost plătiți cu bani scumpi de guvernul din Constantinopol spre a face instrucțiunea trupelor turce.

Roadele acestei instrucțiuni s'au vădit foarte clar în bătăliile din jurul Adrianopolului, unde companii și batalioane întregi de turci fugeau mâncând pământul, de frica baionetei bulgare... Și este foarte semnificativ faptul că nici unul din acești mulți ofițeri germani n'a căzut în luptă, lucru care de altfel se explică ușor: ofițerii aceștia, depozitarii tradițiunei moltkeene, rămân la spatele trupelor de unde comandau trimițând pe soldați înaintea în foc. Este evident că și această caracteristică împrejurare a contribuit la înfrângerea și demoralizarea trupelor turce, cari au trebuit să fie cu atât mai mari și mai simțitoare cu cât este cunoscut curajul soldaților și al ofițerilor bulgari. Ofițerii bulgari sunt în fruntea trupelor, nu la coadă, ca mercenarii germani ai turcilor.

Tunurile Krupp ne-au pregătit o surpriză foarte neplăcută, aproape o deziluzie. Ele s'au dovedit puțin maniabile și mult inferioare tunurilor Creuzot, fabricate în Franța, cari

văd chipul bălai al femeii aplecat spre dânsul și aud o exclamare dulce, muzicală, surprinsă, și care ar cere par'că iertare: „Oh! Pierre!”

Apoi, nu mai deslușesc nimic. Autobusul a părăsit Place Royale. Înaintăm în plin vârtej, prin alte automobile, camioane și trăsuri. Și în vreme ce vitrinele luminoase defilează în fața mea, în vreme ce aud murmure vagi și tăcânit de lingurițe pe terasele cafenelelor, închid pentru moment ochii oboșiți de atâtea lumini, de atâtea mișcare, de atâtea întrevăzute în fulgerul unui amurg.

Pe Sena.

Soarele stă să apună în dosul lui Trocadero, și pe cerul de un galben închis până la puntea Alexandru III, verzi și apoi albastru de-asupra catedralei Notre-Dame, se rostogolesc nori însângerați din cari curge ca un riulet de aur topit, dincolo de Pont du Jour. Și galbenul de lămâie, verdele de smaragd și fâșiile de purpură se oglindesc pe suprafața sclipitoare a Senei, care-și mână apele la vale cu un gălgăit continuu și monoton.

Din distanță în distanță, de-o parte și de alta a fluviului, pontonurile se leagănă binișor pe valurile calme — iar pe maluri, biserica Notre-Dame, Luvrul, Le Grand și Le Petit Palais, monumentul Trocadero și turnul Eiffel, se înalță ca niște străjeri impasibili, adumbriți de amurgul apropiat. Vaporașele de pasageri plutesc

sprintene dar domoale pe apele multicolore. Din când în când, șepurile cu nisip, trase de puternice remorchere, înaintează greoaie, stângace, dar neobosite, în feeria asfințitului de soare. Strigătul sfâșietor al sirenelor întretaie pacea acestui sfârșit de zi.

Rumoarea circulară a Parisului amortește pe cheiurile de piatră. O liniște vastă domnește peste Sena. Siluetele câtorva pescari se deosebesc pe malurile împurpurate. Colinele dela Meudon și dela Saint Clond par o îngrămădire de umbre sub cerul sbuciumat. Văzduhul e transparent și înroșit de roșul asfințitului. În depărtare, sunete de clopot ondulează senin.

Între Pont de l'Alma și Pont du Jour, soarele îmbracă în purpură edificiile și monumentele de pe țârmuri. Din loc în loc, penisele*) lunguețe se clatină sub plescăitul lin de apă. Un fum diafan se înalță din coșurile lor mărunte. Iar pe punte siluete omenești se proiectează în negru pe cerul de foc. Le deosebesc de departe ca pe niște marionete, cum se agită în toate părțile, văd femei, bărbați și copii, bărbați în mâneci de cămașă, femei aplecate deasupra mașinelor de gătit, copii rău îmbrăcați cum se joacă cu vre-un câțel ce aleargă sprinten pe punte.

*) Penisele sunt locuințele plutitoare și ambulante, ce rătăcesc pe Sena, ale familiilor de debarcaderi de lucrători din porturile Parisului. — A. C.

Și deodată imensul cerc al Parisului dispare din ochii mei, cu casele înalte, cu goana lui de automobile, cu luxul și monumentele lui, și nu mă văd decât aceste câteva sărmăne penise, împrăștiate pe apă. Am impresia că văd o lume aparte, singură în singurătatea Senei, o lume suferindă și îndurerată, izolată de vuietul și strălucirea metropolii.

Intr'adevăr, ce departe trăiesc acești oameni de viața Parisului! Vesnic în mijlocul apei și nu cunosc decât munca grea în porturi unde despoiați până la briu, brațele lor avântă necetate lăpășile cu pietriș și nisip. Locuința lor e pe Sena, locuința lor nestatornică ce se leagănă mereu pe valuri al căror pleoscăit nu încetează un singur moment. Iar seara, când orașul își aprinde miile lui felinare, când prin saloanele teatrele iluminate se înghesuiește o mulțime frumoasă și elegantă, sclipindu-și pietrele scumpe în reflexul lămpilor electrice, când pe bulevard defilează cortegiul de parizieni în conversații subtile și animate, în preocupări artistice și literare — debarcaderii de pe Sena nu cunosc decât să cerea sumbră și întunecată a fluviului, muzică surdă a undelor și reflexul felinarelor multicolore în apa neagră. În depărtare, luminile Parisului se proiectează pe cerul brumos. Din când în când, oroarea vre-unui cadavru ce se izbesc înăbușit de păreții de lemn ai peniselor, aduce sărmanilor debarcaderi, într-o viziune fioroasă dovada misterelor de amor, de ură ori de nefericire a sbuciumatului oraș...

pretutindeni au redus la tăcere aceste fabricațiuni germane scump plătite de ghinionistii turci. Aici politica franco-rusă a avut un sprijin puternic în armamentul francez.

Iată deci că din punct de vedere *militar* nu numai Liga Balcanică ci chiar Dubla-Alianță are de înregistrat succese așazicând neașteptate, succese complete, strălucite. Bulgarii și Sârbii au fost și sunt copiii răstățați ai politicii franco-ruse și succesele lor militare se resfrâng și asupra maștrilor lor cari i-au înarmat și i-au învățat cum să lupte!

Nu mai puțin importante sunt succesele *diplomatice* ale politicii franco-ruse. Aici trebuie să recunoaștem meritele deosebite ale primului-ministru francez, d. Poincaré, care, păstrând *apurența* că lucrează pentru pacea europeană, a pregătit cu o dibăcie rară lovitură ce s'a dat *direct* Turciei și *indirect* Austro-Ungariei și Germaniei. Nu mai încap aici o îndoială că dnii Poincaré și Sasonoff știau de pregătirile și uneltirile slavilor din Balcani contra Turciei și știau că războiul este de data aceasta inevitabil. Știm foarte bine că Liga Balcanică s'a încheiat sub auspiciile Dublei-Alianțe și a fost pecetluită de cabinetul din Petersburg. Agentul cel mai înfocat al acestei Ligi, care a reputat succese așa de prodigioase, a fost d. Nechudoff, ministrul Rusiei la Sofia, un distins membru al diplomației ruse. Iar șeful suprem al marelui țesătură de intrigi îndreptate contra Triplei-Alianțe este d. Poincaré.

Ar fi să nu cunoaștem interesele României și *interesele mari ale românismului* dacă nu am recunoaște aceste rezultate reale foarte importante, favorabile politicii franco-slave. Succesele acestea sunt așa de evidente încât ele n'au fost contestate nici de dușmanii acestei grupări europene.

Acum mai mult ca oricând trebuie să ne ferim de politica de lașități inutile și să cunoaștem care este drumul ce duce la fericirea, la mărirea și gloria națiunii noastre.

Soarele a dispărut dincolo de Suresnes într'o îngrămădire sălbatecă de nori însângerați. Deasupra Palatului Trocadéro, cerul este acum „mauve” pe un fond de smaragd; galbenul vastei bolți s'a preschimbat în violet deschis, și albastru ei într'un amestec de culori opaline. Văzduhul e tot transparent, dar din purpur s'a prefăcut în auriu. Și aurul acesta diafan, aurul acesta călător, îmbracă într'o aureolă lungile penișe ale Senei, iar umililor lor locuitori le dă înfățișarea glorioasă a unor sfinți în mijlocul pulberii de raze.

Paris, Octomvrie.

MED. UNIV.
DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
 SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
 SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).
 ORDINEAZĂ: dela 8-10 pentru boale de femei. Dela: 2-5 pentru morburi de dinți.

(Da 537-20)

Din Bucovina.

Universitatea din Cernăuți s'a reînnoit în semestrul acesta cu doi profesori de seamă, români. Unul este d. Dr. I. Nistor, care de curînd și-a inaugurat prelegerile de „Istoria Românilor” introdusă acum pe lângă facultatea de litere. Despre meritele sale s'a pronunțat însă Academia Română premiindu-i lucrările de istorie națională, apărute în limba germană.

Luna trecută Dsa și-a început cursul de istoria Românilor la universitate. Acest curs de deschidere a fost o adevărată serbare națională. Cu toate că ținerea cursului în limba germană ne-a micșorat bucuria, ne-am simțit totuși satisfăcuți că am ajuns ziua să ascultăm un curs de istoria noastră ținut de un valoros fiu al patriei și națiunii noastre. Va veni și ziua când îl vom asculta vorbind românește. Tot ce are națiunea noastră mai de valoare s'a înfățișat la această serbare. Au fost de față bătrâni, cari au trăit vremi, cu mult mai grele; aceștia au avut lacrimi de bucurie în ochi, ascultând frumoasele cuvinte ale dlui Nistor despre trecutul nostru; a fost și mult tineret, care nu e mulțumit pe deplin căci nu se mulțamește cu progrese treptate, ci dorește în avântul său juvenil, să cucerească totul deodată. Dl. I. Nistor, începându-și cursul, a vorbit întâi pe scurt despre necesitatea catedrei pe care o ocupă, despre împrejurările cărora trebuie să li se mulțamească înființarea și despre profesorii săi; apoi trecând la obiect ne-a dat un splendid tablou rezumativ a întregii noastre istorii naționale, amintind toate laturile ei: rasă, limbă, cultură, formațiuni de state, comerț etc., scoțând la iveală și un șir de mari bărbați din toate epocile. A fost o oră într'adevăr înălțătoare. Solemnitatea ei a fost încoronată prin prezența I. P. S. Sale Mitropolitului. Intre ascultători am mai putut observa mulți profesori secundari, funcționari de toate rangurile, studenți și studente și un mare număr de dame din societatea cernăuțeană. La sfârșitul cursului i s'au făcut profesorului Nistor ovații entuziaste. Cu această ocazie ținem să amintim — și credem că se cuvine aceasta — străduințele deputatului Dr. Aurel Onciul, pentru înființarea acestei catedre. Cel de al doilea e d. Dr. Gherman; pentru catedra de istorie bisericească la Facultatea Teologică. În urma studiilor în Cernăuți, Viena, și mai ales în Berlin, sub influența istoricului german Adolf Harnack, d-sa și-a însușit o cultură, care astăzi prin numirea d-sale contribuie în mod simțit la fala Teologiei din Cernăuți. Pierderea ce-o suferise Teologia prin retragerea dela catedră a marelui istoric român, Eusebie Popovici, se înlătură astăzi prin erudiția, fondul sufletească al dlui Dr. L. Gherman. Prima prelegere de deschidere a cursurilor, în mijlocul unui numeros public, studenți, profesori secundari și universitari, și cea a Ex. S. Dr. Vladimir de Repta, mitropolitul Bucovinei, pentru ambii profesori a fost o adevărată sărbătoare.

În anul acesta a apărut în Cernăuți prima traducere în românește a Coranului. Lucrarea destul de grea, într'o limbă limpede, de pe textul original, se datorește dlui Dr. Silvestru O. Isopescu, profesor de limbile orientale la teologia din Cernăuți. Traducerea Coranului, pe lângă traducerile puține ce le avem din limbile vechi, poate fi socotită ca un produs de mare valoare al dlui Dr. Isopescu, la literatura noastră română. Cuprinzând 538 pagini, format mare, cu o introducere de 60 p. asupra istoricului și doctrinei lui Mohamed, cu prețul de 10 coroane, se poate procura dela autor (Cernăuți Str. Carolinei 5).

Studentimea universitară română din Bucovina, pe lângă studiile obicinuite, pe lângă

petrecerile îndătinate, care pot avea și ele un rost național, printr'o întrunire a protestat în deosebi asupra greutăților ce se pun la întemeierea de școale românești. Glasul lor a putut fi auzit și în „Dieta Bucovinei”, iar deputații români de acolo, unde sunt în majoritate, le-au promis concursul lor în această chestiune.

Scrisoare din Viena.

V i e n a, 3 Noembrie.

Din Mai, când societatea „România Jună” a aranjat un concert și până astăzi par'că a încetat orice viață românească în Viena. Deși războiul balcanic n'a început demult, ca să atragă toată atenția lumii numai asupra sa, deși în capitala Austriei Româniile desvoltă în cercurile lor activitatea de mai înainte, nici un șir nu se scrie în vr'un ziar despre viața lor. Ai crede că dorm sau că schimbându-și principiile au hotărât să lucreze în tăcere, mulțumindu-se numai cu gândul că au făcut ceva.

Modestia e o virtute aleasă. Sunt însă lucruri, cari trebuie să ajungă la cunoștința publicului, dacă ținem ca o activitate ca aceea a societății bisericești române din Viena, dela care poporul nostru așteaptă înfăptuirea a două mari idealuri, o activitate începută cu multe și cu mari sacrificii din partea unor persoane, cari adesea au îndurat chiar lovituri din multe părți competente și necompetente, să-și ajungă odată scopul.

Am obligații morale față de această instituțiune și tocmai de aceea cred că e în interesul ei să amintesc câteva fapte din trecutul ei cel mai apropiat. Căci eu cred că e un progres în activitatea societății bisericești, că fondul religios din Cernăuți a mărit la stăruința comitetului și a unor deputați români din Bucovina subvenția acordată capelei românești din Viena dela 5000 la 8000 cor. pe an. Și mai cred că e un fapt înduioșător chiar, când vedem că și Româniile din îndurerata Basarabie își trimit oboșul lor pentru ridicarea internatului și a bisericii noastre din Viena: Un proprietar din Fălești, d. A. Ppovici, a dăruit, la un loc cu dna sa Elena, pentru scopul amintit suma de 1000 cor., iar dna de Gore, din Chișineu, o icoană a Maicei Domnului lucrată în aur, care constituie o podoabă a capelei.

Poate vor zice unii că darurile nu sunt atât de însemnate prin valoarea lor materială, valoarea lor morală e însă netăgăduită. Ele vin de acolo, unde se aud cele mai multe suspine și ne aduc aminte că în durerea mare a înstrăinării Românilor basarabeni conștiința lor națională e încă vie, și că și acolo există suflete mari.

Nemuritorul Mecenate al Românilor ardeleni, d. Vasile de Stroescu, e doară tot Basarabean. Cu o mariumie risipitoare a dăruit acest protector al culturii românești din Ardeal mii și mii de coroane pentru diferite instituțiuni. Ultimul D-sale dar de 14000 coroane e făcut din partea D-sale pe sama studenților români. D. P. Cosma le-a primit și le-a distribuit. Ne-a surprins însă întru câtva această distribuție. De ce i s'au tras acestei nobile fapte

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
 în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

Knapp Sándor.

[Ka 429-56]

gravițe dureroase, când în ziua de astăzi la ori ce întrunire numai de mitate culturală nu ni-tăm să vorbim? Oare la Viena și la Cernăuți nu există studenți, cari trăiesc în cea mai neagră mizerie și cărora fapta isvorâtă din nobilul suflet al d-lui Vasile de Stroescu li-ar fi adus puțină lumină în odaile lor sărăcăcioase, dacă mai pot să-și închirieze odăi? Întrebe-l fiecare pe d. Dr. Sterie N. Ciureu, ce viață duc mulți studenți în Viena, întrebe-l pentru Cernăuți pe d. profesor Dr. Sextil Pușcariu. Chiar dacă acest obol era merit numai pentru studenți români ardeleni, la Viena și la Cernăuți există și de aceștia mulți, cari nu trăiesc tocmai traiul cel mai îmbelșugat.

D. Marmeliuc.

(Nota Redacției). Ni se pare că constatările d-lui Marmeliuc nu sunt în totul îndreptățite. Dacă d. Stroescu însuși a luat dispozițiunile pentru împărțirea ajutoarelor d-sale, atunci nime din lume n'are dreptul să-i ceară socoteală; dacă însă d. P. Cozma a avut toată libertatea de acțiune și n'a luat în considerare Viena și Cernăuții, a făcut-o de sigur pentru că credea că în alte părți mizeria tinerimei studioase este și mai mare decât în cele două orașe amintite.

Starea economică a statelor balcanice și România.

— Cifre comparative. —

Astăzi când războiul balcanic a izbucnit pe toată linia, credem că nu poate fi fără interes dacă comunicăm — după marele ziar bucureștean „Minerva” — câteva date comparative asupra stării economice a statelor balcanice, ridicate contra imperiului otoman, față de România, care deși nu aparține peninsulei balcanice e totuși interesată în evenimentele ce se petrec spre sud dela granițele ei. Să vedem deci, întâi de toate, care este suprafața și populațiunea acestor țări?

	Locuitori	Suprafața în hectare
Bulgaria	4,329,108	9,927.600
Grecia	2,666.000	6,465.700
M.-Negru	250.000	908.000
România	6,966.000	13,135.400
Serbia	2,911.701	4,830.300

Astfel populația țărilor balcanice, împreună cu România e de 17,123,000 locuitori adică nici un sfert cât populația Germaniei și Franței. Din aceste cinci țări România are cea mai mare întindere și populațiunea cea mai mare. Suprafața României reprezintă un sfert din aceea a Franței. Apoi vine Bulgaria, Grecia, Serbia și Muntenegru. Cât privește populațiunea acestui din urmă regat, e mai mică decât a Bucureștilor cu vre-o 100.000 locuitori.

Care e lungimea căilor ferate, a șoselelor principale și vicinale ale acestor țări?

	Căi ferate.	Drumuri, Șosele
Bulgaria	1780 km.	8625 km.
Grecia	1580 km.	4500 km.
Muntenegru	18 km.	
România	3603	8909 km.
Serbia	795 km.	5592

Muntenegru are deci o cale ferată de tot neînsemnată. Dar în afară de România celelalte țări și-au făcut căile ferate abia în cursul

ultimilor ani. Imprumuturile realizate de toate aceste țări dela 1901—1910 pe piața mondială, în vederea construirii rețelei ferate se evaluează aproape la 400 milioane de lei.

Afara de Muntenegru, al cărui pământ e puțin fertil și rău cultivat, — mai cu seamă femeile lucrează pământul, — cea mai mare parte a acestor țări sunt agricole după cum se poate vedea din suprafața de terenuri cultivate în 1910.

Bulgaria	3,872.776 hectare.
Grecia	1,295.140 hectare.
România	5,286.014 hectare.
Serbia	1,538.245 hectare.

În Bulgaria, agricultura a format în totdeauna punctul de preocupare deosebită al guvernului: ferme model și școli de agricultură au fost deschise în diferite regiuni. Toate aceste stabilimente erau în prosperitate când a izbucnit conflictul cu Turcia. Cerealele ocupă cel mai mare loc în cultura acestei țări. Din 4 milioane de hectare cultivate în 1910 aproape 2 jum. mil. erau cereale.

Deasemenea și în România acelaș lucru. În 1910 s'au cultivat 2 mil. hect. grâu și 2,300.000 porumb. Serbia e deasemenea o țară agricolă; cea mai mare parte din locuitori cultivă pământul și au ferme mai mult sau mai puțin importante. În ceea ce privește Grecia deși multoasă, e fertilă, totuși însă nu e de ajuns de bine cultivat. Exportul strugurilor din Corint se ridică anual la 35 milioane de franci. Marina acestor state e neînsemnată după cum se va vedea din următorul tablou:

Bulgaria	170 corăbii
Grecia	1094 corăbii
Muntenegru	22 corăbii
România	572 corăbii.

Grecia după cum se vede posedă un număr dublu de corăbii cât toate celelalte țări la un loc.

Scrisoare din Londra.

Atitudinea României și presa engleză. — Discursul ministrului Churchill. — Declarațiile lui Sir E. Grey.

Londra, 1 Noembrie.

Condițiile în cari s'a rezolvat criza din România: că-i vorba de un guvern de „colaborare” și nu de „concentrare”, și celelalte, pe noi prea puțin ne interesează. Privind România de departe, în perspectiva marilor ei aspirații naționale, pe noi ne bucură faptul că s'a rezolvat criza într'un fel, și că putem avea din Tară știri și telegrame de altă natură mai serioasă decât cele cu privire la neînțelegeri dintre partide și fracțiuni de partide. Cuvintele regelui adresate noului cabinet au fost reproduse în mai toate ziarele engleze, însoțindu-le bună parte și de comentarii. Întrebarea ce și-o pun aceste ziare e următoarea: cabinetul român, așa cum s'a alestit, va schimba oare și atitudinea de până acum a României? „Times” răspunde, că noul cabinet român dă mai puțin asigurări de pace: că, odată cu formarea lui, un spirit de aventuri politice a tresărit prin capitala României:

„Gazete conservatoare, cari până acum au fost tăcute sau disprețuitoare, au luat cu vioiciune ideea liberală a unei atitudini mai agresive”.

„Westminster Gazette” crede că chestia com-

penșiilor în cazul unei măririi teritoriale bulgare s'a discutat și s'a aranjat de mai înainte între guvernul român și bulgar; iar „Daily Telegraph” se exprimă astfel:

„Intențiile României nu pot fi încă lămurite dar se poate presupune că sunt cunoscute cabinetului din Viena. Se știe, de bună seamă, că guvernul român a încheiat un tratat secret cu Austria-Ungaria, care prevede o acțiune a României în cazul când războiul Balcanic s'ar sfârși prin învingerea Turciei și amenințarea Constantinopolului”. Neîndoios, amintese aici gazetele de știri engleze, și din ele numai rândurile mai curate rămân. Încolo, cine ar sta să citească atâtea câte s'au scris despre România în vreme din urmă! În legătură cu războiul, impresia făcută aici un discurs al ministrului Churchill, vederi și propuneri noi, folositoare, nu aduce decât doar câteva reflecții asupra războiului de azi, îmbrăcându-le într'o formă de retorică care atinge plăcut simțul de mândrie și încredere al englezilor. Mai interesantă e partea dela început:

Pentru drama sau tragedia, care se desfășură acum spre culminație în Balcani, noi nu suntem răspunzători, și nici unul dintre noi nu poate scăpa de asta, aruncând vina pe alții sau aruncând vina pe Turci”. Și mai departe:

„Să nădăjduim că după ce se va sfârși, toate națiunile vor fi unite în vederea unei așa soluții ca să nu mai fie niciodată vre-un războiu asupra acestor afaceri, și vor stărui ca lungul și grozavul capitol al istoriei deschis în acea parte a lumii să fie, într'un fel sau altul, pentru totdeauna închis. Sunt fericite semne — multe semne — care ne pot încuraja în această nădejde”.

Cât privește încheierea păcii, zvonuri diferite s'au răspândit aici. Zilnic apar articole inspirate de cercurile oficiale ale statelor Balcanice. Declarațiile referitoare la status quo nu încetează. Întrebat aseară în parlament, Sir E. Grey a răspuns că înainte de a se declara războiul Puterile s'au hotărât — prevenind și statele respective, a — permite nici o mărire teritorială în paguba Turciei. Dar acum, după întorsătura evenimentelor din Balcani, Puterile vor stărui asupra aceleiaș formule? La asta n'a răspuns Sir E. Grey, măgălinindu-se doar a declara, că Puterile sunt pe deplin unite și că schimbul de vederi între ele începe. Și ce va eși din acest schimb de vederi, cine poate să spună? Cred că nici Sir E. Grey însuși nu știe.

D. Larungu.

A V I Z !

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în vîltoare foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și strălămate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații cari nu primesc ziarul, sau primesc greșit să blovoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedize ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

(Nr. 46-48)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anu-

Războiul balcanic.

Incordarea relațiilor dintre Rusia și Austro-Ungaria. — România și războiul. — M. Sa regele Carol despre situația în Balcani. — Desmițarea victoriilor turcești. — Marii victorii bulgare. — Înaintarea armatei sârbești. — Operațiunile grecilor. — Asediul orașului Scutari. Statele balcanice resping ideea statului quo. — În chestia regatului albanez.

Arad, 4 Oct.

Telegraful ne aduce știrea, că turcii au pierdut o mare și crâncenă luptă, care a durat cinci zile întregi. Lumea s'a convins și de astădată, că telegramele ministrului de război Nazim pașa, generalisimul armatei turcești, despre pretențiile învingeri ale turcilor sunt menite numai să calmeze spiritele extrem de agitate ale populației turcești din imperiul otoman. De astădată la Lüle-Burgas turcii au pierdut încă o luptă decisivă și după pierderi colosale — se vorbește că turcii ar fi avut 20.000 de morți și răniți — au fost siliți să se retragă în grabă spre Ceatalgea, ultima linie de apărare. Turcii vor mai face aci o încercare disperată pentru apărarea Constantinopolului. Dacă însă vor pierde și această ultimă luptă, atunci Constantinopolul e pierdut și clopotele amuțite în anul 1452 ale bisericii sf. Sofia vor suna din nou, vestind apunerea semilunei turcești în Europa.

O telegramă din Constantinopol ne anunță o încordare a relațiilor dintre Rusia și Austro-Ungaria, care dacă se va confirma, va avea consecințe incalculabile, răsturnând întreg echilibrul european. În asemenea împrejurări regatul liber al fraților noștri români se află într-o situație foarte dificilă, din care, prin înțelepciunea viteazului rege Carol și al distinsilor bărbați de stat precum și prin vitejia celor 400.000 de sulite românești, nădăjduim să iasă cu deplină onoare.

Un alt eveniment important al zilei de astăzi este faptul, că monarhia austro-ungară a respins proiectul lui Poincaré în forma lui actuală. Totodată ni se anunță din Fiume, că flota austro-ungară în urma unui ordin mai înalt a părăsit ieri noapte portul Fiume mergând spre Salonic, deoarece afirmative turcii ar fi măcelărit acolo vre-o 2000 de creștini.

România și războiul în Balcani.

Londra. — Ziarul „Times” publică următorul articol:

„Reconstruirea cabinetului conservator n'a avut rezultatul care se aștepta și n'a fost un prilej de reafirmarea politicii pacifice a României. Dimpotrivă, un spirit de aventuri politice a trecut asupra capitalei. Lăsându-se la o parte intrigile mărunte de partid, toată atențiunea s'a concentrat asupra rolului important pe care poziția geografică și încrederea Bulgariei vor permite României să joace un rol în chestia balcanică. Ziarele conservatoare, cari până acum au tăcut sau au avut o notă de dispreț, au început cu entuziasm să adopte părerile partidului liberal care sunt pentru o atitudine agresivă a României. Cuvintele regelui asupra prestigiului țării care a crescut, sunt repetate și discutate. Se cere guvernului o politică mai precisă, căci în România opinia publică urmează mai degrabă decât inspiră politica guvernului. Într-un ziar inspirat de noul ministru de interne, apare un articol asupra relațiilor austro-ruse, care con-

chide că războiul între aceste două puteri este de neevitat și iminent. Concentrarea trupelor rusești în Basarabia este considerată ca un fel de mobilizare și autoriză deci luarea aceluiașă măsură în România.

Cuvântul „mobilizare” abia e întrebuințat de presă; dar recente victorii bulgare au reinviat rivalitatea care a existat întotdeauna și luarea Basarabiei de Rusia după războiul din 1877 a umilit țara aceasta, care n'a uitat nici n'a ertat umilirea ei. În afară de cercurile militare, mobilizarea ar fi primită mai mult cu resemnare decât cu entuziasm.

Nimeni nu crede că România ar lua cu ușurință vre-o măsură care să poată face ca trupele rusești să treacă Prutul. România nu va intra în acțiune decât la semnalul convenit. Semnalul acesta va fi dat? A și fost dat?”

*

Paris. — „Le Matin” primește dela corespondentul său din București următoarele:

Guvernul român a hotărât în ultimul consiliu de miniștri să trimită imediat două batalioane de infanterie și câteva escadroane de cavalerie la frontiera bulgară în Dobrogea, pentru facerea poliției și supravegherea populației bulgare și turce care se refugiază pe teritoriul român. Această măsură nu trebuie considerată nici chiar ca o mobilizare parțială.

*

Berlin. — Agenția „Neue Gesellschaftliche Korrespondenz”, anunță că România nu are pretenții teritoriale ci dorește o regulare a hotarelor țării în Dobrogea. Iar aici e vorba de neînsemnate teritorii, cari deși sunt sub stăpânirea bulgarilor, în România se consideră ca indispensabile pentru obținerea unei granițe închise. Dacă România vrea să-și realizeze dorinți, poate conta și pe sprijinul cabinetului german.

*

Constantinopol. — „Yeni Gazetta”, vorbind de atitudinea României, declară că e inutil să se discute acum dacă într'adevăr există un acord între Austria și România. Atitudinea României față de evenimentele din peninsula balcanică este din cele mai corecte. Nu trebuie să se uite că această atitudine se bizue pe o națiune întreprinzătoare și progresândă și pe o armată de 400.000 baionete.

*

Lipsca. — Ziarul „Leipziger Neueste Nachrichten” publică un articol despre România și Austro-Ungaria ca vecine ale teatrului războiului, în care spune:

„Din discursul regelui Carol am înțeles că România e un factor hotărâtor nu numai pentru chestiunea din Balcani ci și pentru pacea Europei. Regele Carol se aseamănă cu vechii romani, cari purtau sub faldurile togei, și războiul și pacea. Nu putem înțelege însă ce rol ar putea avea România. La București se știe că Bulgaria nu va ceda nici un petec din pământul ei, decât în cazul când va fi constrânsă printr'un război. Deci, discursul regelui Carol a neliniștit bursele și a dat un nou motiv de îngrijorare cabinetelor Europei. Din acest discurs însă nu reese că Ro-

mânia nu e gata de războiu, iar comunicatul noului ministru e tot atât de plin cu duble înțelesuri.

Situația Austro-Ungariei e identică. Consiliul de miniștri al acesteia, s'a constătit ore întregi, fără să poată găsi o soluție. Discursul contelui Stürgkh a fost tot atât de vag ca și comunicatul ministrului român.

Berlin. — „Vossische Zeitung” primește din București următoarea informație împărtășită unui corespondent al numitului ziar cătră un diplomat român: „Ce va face România, nu se poate spune deocamdată. De sigur că nu va face o politică de aventuri, cu toate că se înarmează din răzputeri, pentru ca în momentul potrivit să-și afirmă pretențiile sale cu toată puterea. Deocamdată toată nemulțămirea se îndreaptă împotriva amicei noastre, Austro-Ungariei, căreia i se impută de a fi împins-o pe România în pasivitatea de astăzi, care i-a înlesnit Bulgariei succesele militare. Se spune că România ar fi trebuit să observe și mai departe politica ei consecventă de până acuma, care avea drept țintă să o ție pe Bulgaria în șah și să o împiedece în atacul ei împotriva Turciei. Românii au conștiința că au comis o mare greșală, neglijând momentul oportun și lăsându-i Bulgariei mână liberă. Fără punerea pentru aceasta o poartă Austro-Ungariei. Se aud voci că prietenia austro-germană nu le-a adus Românilor nici cel mai mic folos, pe când prietenia Rusiei le-a deschis Bulgarilor și celorlalți aliați calea spre putere și mărire. Concluzia logică ar fi ca România să se alipească de Rusia. Declarații de dragoste de partea Rusiei nici nu lipsesc, iar opinia publică este favorabilă acestei noi direcții politice. Cu toate aceste ne-am pripit dacă am vorbi de o schimbare de front a politicii românești spre Rusia; posibilitatea aceasta însă trebuie să n'o scăpăm din vedere, căci în cazul realizării ei toată politica orientală a Austro-Ungariei va lua alt curs.

*

Viena. — Ziarul „Zeit” publică în ultimul său număr următorul articol foarte elogios la adresa armatei române:

Regatul român a cărui politică consecventă, conștientă și energică și-a cucerit de mult simpatiile Europei, stă astăzi înaintea unei coticur critice, înaintea unor hotărâri importante în caz că raporturile de putere ale statelor balcanice, în primul rând al Bulgariei, se vor schimba. Ne interesează așa dară să auzim date mai precise despre armata română în momentul când aceasta va fi poate chemată să joace rolul celui mai important factor al regatului român. România numără 6 și jumătate milioane de suflete, față de 3 milioane 800 de mii de oameni ai Bulgariei. Armata română dispune în timp de război de cinci corpuri de armată de prima linie (zece divizii), apoi de puțin cinci divizii de a doua linie, ba chiar două. Armata de campanie numără așa dară 350.000, fără ca puterile populației să fie epuizate în felul celui din Bulgaria, așa că în decursul unei campanii mai îndelungate trebuie să contăm cu formațiuni de trupe nouă, bine instruite. Armamentul și echipamentul armatei române este ultra modern: puști Manlicher 6,3 mm., 160 cartușe de cm, tunuri cu tir rapid, mitraliere, secție aviatică, etc. pentru toate mijloacele tehnice s'au îngrijit pe deplin. Disciplina și instrucția trupelor este foarte temeinică și modernă, date fiind marile efective în timp de pace, iar corpul ofițeresc este conștient de datoria sa, stând, din punct de vedere militar pe o treaptă înaltă. Mobilizarea se va face foarte repede, deoarece-i favorizată de mând-

Clădire de pereți despărțitori

SPECIALITATE: Pereți Lugino, fără găuri și orice alte soiuri de pereți.

societate cooperativă. Bld. central
Bud'p'sta VI, Nagymező-u. 19. Tel. 126-41

Mare magazin de plăci uscate de gips.

rile luate în timp de pace, așa că pregătirea armatei pentru operațiuni se poate face în cel mult zece sau douăsprezece zile. În fortificațiile sale originale și puternice pe linia râului Sirete, România posedă o bază sigură de operație împotriva dușmanului său puternic dela nord, iar capitala București, una din cele mai puternice fortărețe din Europa, poate în caz de asediu să reziste luni întregi. În rezumat trebuie să accentuăm că România posedă în armata sa, luând în considerație puterea acesteia, instrucția și armamentul, cel mai ponderabil sprijin al politicii ei consecvente, și că acest stat, cel mai puternic dintre statele balcanice, reprezintă un aliat prețios sau un pericolos adversar pentru o putere mare.

Declarațiile M. Sale regelui Carol.

Viena. — Regele Carol al României a primit Vineri în audiență pe consilierul imperial Lichtenstatt, cu care a conferit o oră și jumătate asupra evenimentelor din Balcani.

Regele Carol a arătat că se aștepta la agravarea situației din Balcani, mai ales în Turcia. Cauza principală este mișcarea greșită a tinerilor turci. Poporul a pierdut încrederea în guvern. Sunt speranțe însă că se va produce în curând liniște în Turcia, deși în Balcani se vor face multe schimbări. Sunt convinși că cele 4 state nu-și vor lăsa prada din mâni. Ne putem consola că vor interveni puterile și sper că acțiunea lor va fi încoronată de succes.

Desfășurările evenimentelor depinde mult de atitudinea Austriei. Cele 4 state s'au înțeles mai de mult asupra modului cum vor proceda în cazul dacă vor învinge.

Noi nu ne temem de o pornire a slavilor. România n'a mobilizat, deși a fost îndemnată la aceasta din mai multe părți. N'am mobilizat, nici nu mobilizăm, deoarece ne costă prea mult și nu are nici un scop. Mobilizarea ne-ar costa în fiecare zi un milion de lei.

Ori cum s'ar fi desfășurat evenimentele României, în cazul unei mobilizări, și-ar fi atras asupra-și ura tuturor slavilor. Faptul că populația Bulgariei va spori la 6 milioane, nu prezintă nici un pericol pentru România.

O victorie a armatei turcești.

Constantinopol. — Oficial se anunță, că armata turcă a repurtat o victorie la Ciogane asupra bulgarilor și sultanul a trimis o telegramă de felicitare comandantului armatei. Cu toate acestea la Constantinopol domnește o mare panică. Sunt temeri, că bulgarii vor distruge apeductul amenințând populația Constantinopolului să suferă de sete. De 3 zile sosesc o mulțime de răniți. Toate spitalele sunt pline. În orașele din Tracia se simte lipsa de alimente. În Constantinopol toate alimentele s'au scumpit enorm.

Unirea trupelor turcești din Lüle-Burgas și Viza.

Constantinopol. — După știrile primite de ministerul de război, mișcarea înconjurătoare a armatei turcești ar fi reușit: corpurile turcești din Lüle-Burgas și Viza s'ar fi unit. Peste 1000 răniți au sosit spre seară; alții vor mai sosi la noapte.

Amănunte despre lupta dela Bunar-Hissar.

Constantinopol. — Ziarele confirmă reluarea localității Bunar-Hissar de către turci. „Yeni Gazetta” dă în privința acestei bătălii amănuntele următoare: În urma luptei dela 22 Octombrie, a doua armată bulgară a dezvoltat avangardele sale de pe aripa dreaptă până la Baba-Eski, iar aripa stângă spre Viza, centrul fiind la Bunar-Hissar; armata bulgară forma astfel un arc mare. Armata turcească era concentrată spre Lüle-Burgas și se întindea prin Ciurumli, Tatarlic, Ahmed-Pey și Sakiskeny, până dincolo de Baba-Eski. Zilele de 22 și până

la 25 s'au petrecut în pregătiri și recunoaștere din ambele părți.

Bătălia a început în ziua de 26 Oct. printr'o mișcare ofensivă a trupelor turcești în fața localității Viza și s'a întins până la Lüle-Burgas. Alaltăieri, forțele turcești au rezistat eroic bulgarilor cari încercau să forțeze linia de apărare Viza-Lüle-Burgas. Ieri, forțele otomane concentrate în Lüle-Burgas au luat ofensiva și au respins pe bulgari până la Ciungara; după o luptă vie, la Karagaci, ele au sosit la Bunar-Hissar. După depeșile sosite în timpul nopții, trupele turcești au ocupat Kavvakki, la sud-vest dela Kirk-Kilisse; bulgarii au fost siliți să se retragă pe toată linia spre Kirk-Kilisse. Turcii au reușit să se instaleze între Bunar-Hissar și Kavakli.

Constantinopol. — „Tanin” spune, după convergerea cercurilor militare, că Kirk-Kilisse va fi recucerit în curând. Lupta aceasta poate fi considerată ca cea mai mare din timpurile moderne. Bulgarii ar fi suferit pierderi foarte mari.

Lupta decisivă va avea loc în curând.

Berlin. — Guvernul turc anunță oficial următoarele: Armata bulgară a reușit să rupă rândurile armatei noastre, în urmă însă, făcându-se operațiuni militare extraordinare, armata bulgară a fost înconjurată din nou. De pe câmpul de luptă, se arună că armata turcă de est își continuă operațiunile. Din moment în moment se așteaptă lupta decisivă. Cercurile militare turcești speră ca armata bulgară să fie distrusă cu desăvârșire sau să fie forțată a depune armele.

Comandantul Mahmud Muktar pașa rănit?

Mustafa-Pașa. — Se știe, că Mahmud Muktar pașa, comandantul trupelor turcești în lupta dela Kirk-Kilisse ar fi fost rănit la brațul stâng și că el se află acum în spitalul din Adrianopol.

Desmințirea victoriilor turcești.

Londra. — În cercurile de aici știrea despre învingerile turcești la Bunar-Hissar, au fost primite cu neîncredere. Ele au fost puse în circulație de guvernul turcesc cu scopul de a liniști opinia publică din Constantinopol, iritată în cel mai înalt grad.

Paris. — După convingerea cercurilor de aici înfrângerea Turcilor e depiună. Acest lucru reiese de altfel și din declarațiile comandantilor turci, cari pun nădejdi mari în lupta decisivă, cum o numesc ei, ce se va da pe linia Ceatalgea, unde speră că le va reuși totuși să sdrobească armata bulgară.

Nouă învingere bulgărească la Lüle-Burgas.

Paris. — Agenția Havas anunță din Constantinopol că armatele bulgare au repurtat o a doua învingere strălucită asupra Turcilor la Lüle-Burgas.

Sofia. — Trupele comandate de Torghut Șefket pașa au fost înfrante spre răsărit de localitatea Sarai. După o luptă desperată Turcilor le-a succedat să taie linia de bătaie a Bulgarilor, refugiindu-se în disordine complectă spre Ceatalgea.

Bombardarea Adrianopolului.

Sofia. — Artileria bulgară a început Vineri dimineața o canonadă vehementă asupra întăriturilor și a orașului Adrianopol. Bombardarea continuă încă. Aviatorul rus Iassimov a făcut două ascensii deasupra orașului. A doua oară s'a ridicat la o înălțime de 1300 de metri. Garnizoana cetății a dat mai multe salve asupra aviatorului dar nu l'a nimerit. Reîntors la cartierul general bulgăresc, a fost viu felicitat și sărbătorit cu entuziasm de corpul ofițeresc bulgar.

Război ruso-austriac?

Constantinopol. — În cercurile diplomatice de aci se afirmă, că relațiunile dintre Austro-Ungaria și Rusia sunt foarte încordate

din cauza războiului balcanic. Se mai spune, că ministrul Rusiei de aci Giers, se grăbește să părăsească capitala Imperiului otoman.

Știrea aceasta a produs mare senzație.

Sârbii și-au terminat tema de operațiune.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” află următoarele din Vranja: Operațiunile armatei sârbe s'au terminat. Comandantul armatei și soldații sunt satisfăcuți de munca depusă până acum. Sârbii au învins până acum la Novibazar, Kumanovo, Veles. În lupta dela Kumanovo sârbii luptau cu 80.000 turci. În această luptă turcii au avut 10.000 morți, iar 2000 au fost făcuți prizonieri. Sârbii au avut numai 500 morți și 2000 răniți. Turcii au pierdut aci peste 10 tururi, 10 mitraliere, o mare cantitate de munițiuni. Un deosebit curaj a dovedit în luptă cavaleria sârbă, care a urmărit pe turci la mare distanță. Populația din acele regiuni privește cu mare entuziasm armata sârbă.

Înaintarea armatei sârbești.

Belgrad. — Oficial. — Se telegrafiază din Uskub că trupele sârbești au luat Tetovo și vor ocupa Gostivar și Prilep. Armata sârbească nu întâlnește aproape nici o rezistență; turcii ne întind curse și fug la sosirea trupelor sârbești. După toate probabilitățile, trupele sârbești, se vor uni cu cele grecești lângă Prilep.

Belgrad. — Armata I și III sârbă a înaintat până la Prizund și Prilep și acum se află în contact cu armata muntenească. În curând aceste armate se vor uni cu cea greacă. După lupta dela Köprülü armata turcă s'a retras la Monastir, iar de aci spre Salonic.

Descoperirea unei conspirații contra creștinilor din Constantinopol.

Constanța. — Un personaj refugiat din Constantinopol cu vaporul român „Principesa Maria” declară, că poliția din Constantinopol a descoperit în cartierul Stambul o întinsă conspirație care avea de scop măcelărirea creștinilor aflați în capitala Turciei. O bandă de peste 10.000 bașibuzuci era înarmată cu iatagane și puști pentru acest măcel. Poliția din Pera a putut da de firul acestei conspirații și capii bandei, între cari se afirmă, că ar fi și un pașă, au fost arestați. Restul conspiratorilor au fost risipiți și desarmați. Multe familii creștine din Constantinopol, de teama măcelului, au început să se refugieze în țările vecine Turciei. Chiar cu vaporul „Principesa Maria” au sosit două familii rusești, între cari și acea a consulului Rusiei la Constantinopol, cari se vor adăposti în orașul nostru.

Înaintarea grecilor.

Atena. — Agenția telegrafică grecească află, că generalul Sapundzakis a telegrafiat, că au fost ciocniri între niște detașamente grecești și turcești în districtul Anoghi; trupele grecești au cucerit niște pozițiuni ridicate.

Locuitorii localității Navasta, lângă Veria, aflând despre sosirea armatei elene, în drum spre Salonic, au gonit autoritățile turcești și au trimis o deputație la diadoc spre a declara că orașul acesta e grec și că oferă în fiecare zi 25.000 porțiuni de pâine.

Atena. — Diadocul a trimis la Atena următoarea telegramă: În fața orașului lanina, orașul sfânt al turcilor, a avut loc o luptă crâncenă cu turcii, care a durat ziua întreagă și până ieri, Duminică la amiază. Trupele noastre au respins pe inamic și au ocupat orașul.

Un aeroplan turc distrus de bulgari.

Sofia. — Un aeroplan turc s'a ridicat la Adrianopol pentru a pleca în recunoaștere. Artileria bulgară a început o canonadă asupra aeroplanului. Un obuz l'a nimerit pe când aparatul era la o înălțime de 80 m. Aeroplanul a căzut în Adrianopol.

Asediul orașului Scutari.

Rjeka. — Populația muntenească este foarte îndârjită pentru că atacurile contra orașului

ari nu reușesc, cu toate eforturile muntene-
ilor. Bombardarea continuă cu mare ener-
Regele Nichita însoțit de fiica lui, princi-
Xeni, a plecat pe câmpul de luptă.

Cetinje. — Orașul Scutari e în flacări. Popu-
za se refugiază în biserica catolică. Căderea
șului e iminentă.

Statele balcanice resping ideia statului quo.

Sofia. — În legătură cu știrile primite din
Constantinopol asupra hotărârii Turciei de a
ceia pace „Mir”, organul ministrului preșe-
Gheșoff scrie următoarele: „Credem că
știri sunt premature, întru cât armatele
n-au înaintat atât de mult, încât să poată
Turciei un răspuns asupra notei diploma-
re remise în ziua de 1 Octomvrie și căreia
a refuzat să-i dea un răspuns. Când va
acest moment, atunci Turcia va trebui să
adreseze deadreptul armatelor aliate, cum
ăcut și cu Italia în chestiunea tripolitană, sau
Austro-Ungaria în cea a Bosniei și Herțego-
ei. Turcia trebuie să înțeleagă, din momentul
statele balcanice i-au remis nota în chestiune,
raporturile dintre ea și acestea au intrat în
lază nouă. Jertfele aduse de noi și victoriile
până acum ne dau drepturi pe cari nimeni
le poate altera. Aliații resping orice formă
statului quo și orice ingerință în afacerile
me ale teritoriilor cucerite de ele, întru cât
au luat aceste teritorii în administrație pro-
Noi suntem de asemenea contra unei inter-
a Puterilor cari vor să ne lipsească de
statul concret al armelor noastre, sau să
reducă. Aceasta ar avea rost numai în cazul
s-ar ști că teritoriile cucerite au fost de
înainte împărțite și stabilite. Suntem deci
știri să stăm cu toții, umăr la umăr pentru
părarea drepturilor noastre câștigate prin jert-
le sânge.

In chestia principatului Albaniei.

București. — În primele zile ale lui Noemv-
albanezii din peninsula balcanică și din
Bosnia vor ține la București un mare con-
la care au fost invitați să participe și câți-
sociologi străini. Scriitorul Anato. e France
se simpatizează mișcarea albanezilor a pro-
unor intelectuali albanezi din Paris că va
era chestiunea albaneză în fața lumii civili-
ze europene. Știrea după care Ismail Kemal
ă indicat să organizeze sau să prezideze
congres nu se confirmă în cercurile al-
ezilor din Capitală.

Congresul va avea să stabilească și să for-
leze dezideratele poporului albanez, care
nici un chip nu voesc să-și schimbe actuala
pușenie pe o alta. În primul rând albanezii
r să dovedească Europei că o mare parte
știnuturile pe cari le revendică azi Munten-
eni și sârbii, sunt teritorii pur albaneze. Ca-
la viitorului nostru principat — îmi spunea
ștrunț albanez din București — trebuie să
numai Monastir. Noi am găsit în România
deuna o țară amică și sperăm că tot în Bu-
rești, dela congresul ce vom ține aci, va veni
marea poporului nostru.

Zilele congresului vor fi fixate în cursul săp-
mănei viitoare.

Abulanțele române în peninsula balcanică.

București. — Se știe că guvernul a hotărât
trimeată două ambulante sanitare pe câmpul
luptă din peninsula balcanică: una pentru
cia și alta pentru Serbia. Guvernul a hotărât
să trimeată acum o nouă ambulanță pentru
cia. Iată personalul medical cari vor con-
ce această ambulanță:

Pentru Turcia: Chirurg diriginte d. Dr. Vic-
Șomoiu; chirurși dnii Dri Emil Gheorghiu
N. Hortolomei.

Pentru Bulgaria: Chirurg diriginte d. Dr.
Iacobovici; chirurși dnii Dri N. Oancea și C.
Ionescu.

Pentru Serbia: Chirurg diriginte d. Dr. C.
Ionescu; chirurși dnii Dri Popescu Cosma și C.
Ionescu. Fiecare ambulanță va avea 4 subchi-
rurși, 4 infirmieri și câte un bucătar.

Deosebit de aceste trei ambulante români

macedoneni au mai format o ambulanță pentru
Constantinopol. Această ambulanță se compune
din dnii Iancu Mihail, N. Caragea, Naum Ionescu,
Tache Ceoparnea, C. Sufleri, Tașcu Pucerea și
Atanasescu Petre.

Vase engleze împiedecă acțiunea Greciei?

Constantinopol. — Un ziar află că șapte va-
poare engleze de război au fost zărite lângă Koc.
Anglia ar fi interzis Greciei a ataca Smirna.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 Noembrie 1912.

Operă literară comemorativă despre Dr. C.
Lueger. Într-una din ultimele ședințe ale con-
siliului comunal din Viena cavalerul de Finde-
nigg a făcut propunerea, ca primăria orașului
Viena să iee asupra sa sarcina editării unui
mare op care să îmbrățișeze întreagă activi-
tatea publică, atât de uriașă, a fostului ei pri-
mar. — După cum se plănuiește, lucrarea acea-
sta comemorativă are să fie monumentală și
de aceea va reclama mai multe lucrări pregă-
titoare. Astfel e vorba să se adune toate amintirile mari și mici câte se leagă de personali-
tatea lui Lucger, să se colecteze toate scriso-
riile lui fie publice, fie private, de un interes
mai general firește, precum și o colecție com-
plectă a tuturor vorbirilor lui rostite ca advo-
cat în cauze mai mari, sau ca deputat în par-
lament, iar mai târziu ca primar al Vienei. Nu-
mai după publicarea acestui material să se
purcedă apoi la scrierea biografiei ineseși.

Logodnă. Dșoara Natalia Ciorogariu și Dr.
Brutus Macaveu medic, logodiți. Ca rescumpă-
rare a anunțurilor de logodnă au dăruit 20 cor.
la fondul ziaristilor. Sincerile noastre felicitări.

Nou advocat român. Ni se anunță din Târ-
gul-Murășului, că d. Dr. Teofil Dosa a dat a-
laltăeri cu succes exan.enul de liberă practică
avocațială. Felicitări.

Moșia Berivoy, cumpărată de dl Dr. Mi-
„Libertatea” scrie: Alia-s vre-o unsprezece
ani de când am adus (în cel dintâi număr al
„Libertății”) știrea frumoasă, că marea moșie
nen.eșească a baronului Szentkereszty (fost
fispan al comitatului Hunedoarei), moșie de
peste 400 jugăre, aflătoare pe hotarul comune-
lor Bințiți și Băcăinți (între Orăștie și Vinț),
a fost cumpărată de dl Dr. I. Mihi, cu 120 mii
cor., după cum prețul pământului pe atunci nu
era așa ca azi.

Acum avem bucuria a putea vesti o altă
cumpărare însemnată, făcută tot de dl Dr.
Mihi: Moșia familiei Berivoy de pe hotarul
Gelmăruului a fost, săptămânile trecute, cumpă-
rată și asta prin dl Dr. Mihi, cu 520.000 cor.
E o moșie pe care și statul voise s'o cumpere
nainte vreme. Dl Dr. Mihi a plătit-o mai bine și
așa a ajuns în mâinile dsale bune.

Rectificare. În raportul nostru despre adu-
narea învățătorilor din ținutul Gherlei, apărut
în Nr.-ul 229, s'au strecurat unele greșeli de ti-
par, pe cari le rectificăm după cum urmează:
În coloana întâi, alineatul ultim, unde e vorba
de feciori români asentați, nu era chestiunea de
feciori români. În coloana a doua, alineatul 4,
unde se vorbește despre raportul secretarului,
să se cetească în text „fondul răposatului fol-
lorist Ion Pop Reteganul”. În pasajul despre
banchet să se cetească: secretarul vorbește pen-
tru inspectorul regesc.

Un ecou al războiului din 1877—78. Tribu-
nalul dela Haga a început în 28 Octomvrie în
desbaterile cari urmăresc să reguleze o che-
stie de despăgubiri pe cari Rusia le cere Tur-
ciei de ani întregi. În 1878, Rusia a cerut ca
pentru încetarea ostilităților, să i se plătească
o despăgubire de războiu. Din despăgubirea
de războiu prevăzută, s'a hotărât ca o sumă de
10 milioane de ruble să servească la despăgu-

birea supușilor ruși, cari suferiseră de pe urma
războiului. Imperiul turcesc nu s'a achitat la
termen și nu s'a plătit cu totul decât în 1902.
În acest moment, Rusia a cerut dobânzi pentru
întârzierea plăței. Rusia întrebă tribunalul de
arbitragiu dela Haga „dacă da sau ba guvernul
turcesc este ținut să plătească supușilor ruși
despăgubiri, din cauza datelor când a făcut
plata”. Poarta răspunde că nu s'a prevăzut în
în această chestie nici un fel de dobândă.

Președintele tribunalului de arbitragiu este
Landy, ministru al Elveției la Paris. Arbitrii
ruși sunt baronul Taub, dela ministerul de ex-
terne din Rusia și d. Mandelstam, prim drago-
man rus la Costantinopol. Turcia a desemnat
ca arbitri pe Abro bey și Reșid bey. Rusia și-a
încredințat interesele dlui Fremageot adv. din
Paris; Turcia, dlui Chinot, azistat de d. Camp-
nichi, advocați din Paris; de profesorul Roguin
din Lausaune și de Hesse.

Pentru tinerii meseriași. Vestim pe tinerii
meseriași, că magistratul orașului Sibiu va da
din „Fundatiunea Francisc Iosif” întemeiată în-
tru amintirea suirii pe tron a Majestății Sale,
suma de 400 cor. pe un an, aceluși tinăr mese-
riaș, fără deosebire de religie sau naționalitate,
care gătând (absolvând) cu rezultat e-
minent (distins) școala industrială pentru în-
vățăcei, sau altă școală de specialitate din Si-
biu, dorește să meargă, în scopul înmulțirii cu-
noștințelor, în străinătate. Unul și același stu-
pendifist poate fi luat în socotină până și de
trei ori la împărțirea stipendiului, dacă va do-
vedi, că cercetează o școală de specialitate a
meseriei sale, ori dacă dovedește, în mod vred-
nic de crezământ, cu atestat în regulă, că folo-
sește timpul în mod conștient întru califica-
rea sa. Rugărilor, scrise cu mîna proprie și pro-
văzute cu documentele de lipsă, să se înainteze
cel mai târziu până la 10 Noembrie la magis-
tratul orașenesc. Sibiu, 27 Octomvrie 1912.
Comitetul „Reuriumii sodalilor rom. din Sibiu”.
Vic. Tordășianu prezident, Stefan Duca notar.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru
monumentele bărbatilor biremeritați ai Reu-
riunii meseriașilor sibiieni, au mai dăruit: Va-
sile Gan, protopreshiter (Ofenbaia), 50 bani,
George Moldovan, stud. med. (Budapesta). I-
or., Nicolae Mohan, culegător tipograf eme-
ritat, 50 bani, Achim Oancea, învățăcel faur,
20 bani, Mina Molnar, în amintirea soțului său
Iudovic, fost muzicant, 1 cor., N. Simu, proto-
pop (Elisabetopol'e), 30 bani, Popovici Mondoc,
învățător (Sebeșul super.), 50 bani, Ioan
Troancă, paroch (Tapu), 20 bani și Victor Tor-
dășianu president, 10 bani.

Comoara din Poltava. Sunt câteva săptă-
mări de când doi băeți au descoperit din în-
cânplare, lângă un sat din guvernământul din
Poltava (Rusia), la o adâncime nu tocmai mare
în pârânt, o comoară de vase de argint și de
aur, arme, bijuterii, etc., — cu totul, peste o
sută de obiecte, cari constituiau ura din cele
mai frumoase colecțiuni de bijuterie veche.

Comoara din Poltava, lăsată la început pe
mâna țăranilor, cari au luat aurul drept aramă,
iar argintul drept cositor și cari au ascuns sau
a sfărâmat unele din obiectele găsite, comoara
aceasta a fost în sfârșit salvată prin îngrijirea
comisiunei archeologice imperiale și a fost la
urmă depusă într-un muzeu.

S'a vorbit despre această descoperire și la Aca-
demia de inscripțiuni din Paris. Diehl a arătat
din ce obiecte principale se compune această
comoară: vase și cupe de aur și de argint cu
sculpturi în relief, vase de masă de mare
preț, bijuterii, arme, harnașamente de cai, plăci
de aur nelucrate și altele. Dintre aceste obiecte,
unele amintesc arta creștină și sunt unele
cari pot să dateze din secolul al patrulea și al
cincelea. Numărul cel mai mare este de artă
sasanidă; așa e, bunăoară, o măreață cupă de
argint în centrul căreia figurează un rege per-
san călare. Niște monezi de aur găsite în co-
moară poartă efigia împăratului Heraclius și a
fiilor săi Constantin și Heracleonas (638—642).

Prim urmare, e probabil că această comoară
provine dela vreunul din șefii popoarelor no-
made bulgare sau avare, cari rătăceau pe a-
tunci prin stepele Rusiei și cari de multe ori

s'au pus în serviciul imperiului persan ca să pustiască țara bizantină.

Procesul moștenirii A. Vogoridi din Paris.

Un mare proces — proces balcanic, cum îi spune „Le Temps” — se desfășoară în fața secției I-a a tribunalului din Paris. Iată, după „Le Temps”, despre ce e vorba:

Prințul Alexandru Vogoridi a murit în Iulie 1910, în vârstă de 88 ani, într-o casă de sănătate, lăsând legatar universal al unei averi de peste 3 milioane, pe d. Paul Murus bey, unchiul contesei Noailles. Ceilalți moștenitori de sânge făcând o apropiere între data testamentului și aceea a internării lui de cujus, pretinde astăzi că testamentul e nul și că prințul A. Vogoridi, suferind de demență senilă, era incapabil să testeze în Februarie 1900. Acest proces va pune față în față înaintea secției I-a a tribunalului, paisprezece nepoți și nepoate ale prințului A. Vogoridi, de diferite naționalități, răspândiți în Peninsula Balcanică și înrudiți cu cele mai mari familii din Turcia, Grecia, Bulgaria, România și chiar Italia! D. Jean Crupi, fost ministru de justiție, asistat de d. Lourties, pledează pentru Caratheodory bey, prietel de Samos, și pentru copiii Mariei Fotiades pașa: d. Louis Signorino pledează pentru prințul Emanuel Vogoridi; iar decanul Chenu, pentru Musur bey, legatarul universal.

Destăinuiri senzaționale în chestia balcanică. În Germania s'a început publicarea corespondenței secrete a scriitorului Gustav Freytag. Aceste scrisori vor face o mare senzație, deoarece destăinuiesc multe intimități din viața de familie a împăratului Friedrich, precum și numeroase ițe ale politicii interne și externe. În special vor atrage atenția părțile privitoare la chestia balcanică. Așa, este planul de căsătorie al lui Battenberg, fostul prietel al Bulgariei. Friedrich îi promisese fata lui. Bismarck s'a oprit pentru motive politice, și căsătoria nu s'a făcut. Din scrisorile lui Freytag se vede că împărăteasa l-a susținut pe Battenberg din răspuțeri, așa că între ea și împăratul a izbucnit un scandal în toată regula. Împărăteasa, furioasă, i-a amintit împăratului că-și dăduse cuvântul de onoare; împăratul și mai furios, a bătut cu pumnii în masă. În cele din urmă împăratul a luat-o pe împărăteasa de umeri și-a dat-o pe ușă afară, încuind-o în urma ei.

Senzaționale sunt și detaliile ce găsim în privința intrigilor rusești.

Intr-o scrisoare din 1888, Freytag arată cum prințul Karagheorgevici — actualul rege — intrigează, cu bani rusești, contra lui Milan, regele de atunci al Serbiei. Freytag arată că jocul rublelor se întinde în România, Bulgaria și Serbia.

China dorește ocuparea Mongoliei? Vice-regele Mancuriei a cerut principilor din Mongolia de nord să se supună Chinei, întrucât Rusia fiind ocupată actualmente cu evenimentele din Balcani se gândește foarte puțin la Mongolia. Principii mongoli au hotărât să se adune și să hotărască împreună ce este de făcut.

Tren deraiat într'un tunel. Din Cluj vine știrea că un tren de persoane a deraiat în tunelul din apropierea gării. Două vagoane de marfă și trei de persoane, răsturnându-se, s'au fărâmat bucăți. N'a fost nici un mort, dar nouăsprezece călători au fost răniți, printre cari patru mai grav. Direcțiunea căilor ferate a deschis o anchetă pentru stabilirea răspunderii.

Incordarea relațiilor austro-ruse. Mai ales acum când se vorbește de un nou „acord” austro-rus, e interesant de observat ce se petrece zilnic între ambele state. E o chestie veche că în cele două Polonii se fac zilnic arestări de spioni, reali sau imaginari: în Polonia rusească se arestează spioni austriaci și în Polonia austriacă se arestează spioni ruși. Iată acum un fapt destul de tragic și destul de comic în același timp, petrecut zilele astea:

În satul Pocumilowicze de lângă Tarnow (Galiția) a căzut un aeroplan, în care se aflau trei aviatori. Aparatul s'a sfărâmat complet. Unul din aviatori a rămas mort pe loc, ceilalți doi s'au ales cu răni foarte grave. Emoția, spai-

mă ajutoare grabnice. Apoi vine rolul autorităților: trebuie să se constate cine sunt și ce rost au nefericiții aviatori. Și ce se constată? Sunt trei ofițeri ruși, trecuți deasupra teritoriului austriac, în... interes de serviciu, adică pentru spionaj. Mortul a rămas mort, că n'ai ce să-i faci. Dar cu răniții e altă socoteală: au fost trimiși la spital, firește, însă nu la un spital oarecare, ci la al închisorii, unde au fost declarați arestați. După ce se vor vindeca vor fi judecați.

Teribilă catastrofă în Bucovina. Din Părăuți, în Bucovina, se anunță că pe muntele Dealul Mare a avut loc o groaznică catastrofă: Din cauza abundentelor ploii din timpul din urmă, stratul de pământ de pe coastele muntelui a început să lungească la vale, acoperind 65 de case. O familie de 5 membri a fost omorâți și numeroase persoane au dispărut fără de urmă. Cantitatea de pământ prăbușit e de un milion de metri cubi. Un părau care trece pe la poalele muntelui, fiind acoperit de pământ, și-a schimbat cursul.

Episoade din război. Ziarele din Londra publică amănunte asupra bombardării Varnei. În amănunt interesant este acesta: Oficiul telegrafic din port era în mare primejdie. Toate casele din împrejurimi fuseseră lovite de ghiulele. Drept singur funcționar se afla în tot locul — o telegrafistă. Bărbații, dela dirigințe până la ultimul servitor, fuseseră mobilizați. Telegrafistei i-a fost frică să stea sub ploaia ghiulelelor. Dar neîndrăsnind să plece de capul ei, a telegrafiat prefectului: „Turcii bombardează orașul! Ce să fac?” Prefectul i-a răspuns: „Trebuie să rămâi cu orice preț la postul d-tale!” Fata a rămas. Tot timpul a tremurat, a plâns și — a telegrafiat. A transmis toate telegramele oficiale ce i s'au încredințat, făcând astfel servicii însemnate guvernului. De altfel în toate birourile, fie oficiale, fie particulare, femeile, fetele și elevii de liceu lucrează pe capete, căci altfel n'ar mai exista birouri, bărbații — tineri și bătrâni — fiind pe câmpul de luptă.

Din cele ce spun răniții veniți din Belgrad de pe câmpul de război, s'au aflat multe episoade ale luptelor și mai ales ale celei date la Cumanova. Din toate acestea reiese că soldații și gradații s'au luptat cu un eroism vrednic de admirat dar mai ales merită să fie amintiți ofițerii din artilerie, cari îndreptau tunurile cu mare îndemânare, aruncând focul și moartea în mijlocul trupelor turcești. În lupta dela Cumanova a avut loc următorul fapt: Un puternic batalion turcesc a atacat niște trupe sârbești — inferioare ca forță — ce erau într-o situație foarte dificilă, când un gornist sârb a început să cânte „retragerea” turcescă. Turcii crezând că semnalul de retragere e pentru ei, s'au retras în mare dezordine și astfel mica trupă a sârbilor a fost salvată.

Unul din corespondenții de pe câmpul de război, ai ziarului italian „Corriere della Sera” relatează următoarele din Podgorița cu privire la răniții sosiți acolo:

Plini de sânge, palizi și murdari, cu ochii stânși, cu groaza întipărită pe față, așa s'au întors și se țârie în oraș, răniții. Unii dintre ei se sprijină singuri cu mâinile de ziduri, alții sunt sprijiniți de camarazii lor mai ușor răniți. Alții dintre ei sunt așa de apatici încât nu mai răspund nici la întrebările ce li se pun. Noaptea trecută, povestește corespondentul ziarului „Corriere della Sera”, un rănit bătuse la ușa vecinei mele și îi anunță că bărbatul ei a fost greu rănit de o schiță de obuz în lupta dela Planinița. Ea n'a scos nici un țipăt și n'a vărsat nici o lacrimă. Și-a strâns toate basmalele curate ce le avea în casă, a luat și o sticlă cu apă și a pornit.

Spitalul din Podgorița, mai anunță corespondentul ziarului italian, care îmi părea mare față de numărul locuitorilor orașului este acum neîncăpător pentru mulțimea de răniți din război. Printre răniți se află și fiul generalului Boscovici. Se știe că generalul fiind găsit prea bătrân și nepermițându-i-se să ia parte la război, s'a sinucis. Fiul generalului este îngrijit de

însă-și principesa Xenia, fiica regelui Nichita. Cu toate ajutoarele ce i-s'au dat tânărul soldat, a murit în cele mai grozave dureri.

Din culisele Turciei. Sub acest titlu, ziarul „Daily News and Leader” publică o lungă corespondență despre starea de spirit a turcilor în războiul actual. Entuziaști, pe de-o parte, din cauza convingerii că duc războiul sfânt, răbdători, pe de altă parte, din cauza fatalismului lor care-i face să creadă că totul se întâmplă după cum e scris. Autorul laudă răbdarea fără de margini a soldaților turci, ei stau câte 60 de ceasuri fără mâncare, îndurând frigul osteneala, ca și cum ar fi vorba de mici neajunsuri neînsemnate. Cu toate astea, ei nu sunt calmi de loc. Din contră: războiul ce li se face și pe care ei îl consideră nedrept, deșteaptă în sufletul lor o cruzime de care nu i-am crezut capabili. Astfel, corespondentul redă convingerea pe care a avut-o cu un turc îmbrăcat europeaneste, om cu cultură occidentală și căsătorit cu o apuseană.

Turcul i-a făcut următoarea declarație:

— Dacă ași crede că sfârșitul imperiului otoman s'a apropiat, mi-aș ucide nevasta și copiii, și apoi, cu revolverul în mână, aș împușca atâția creștini, câți mi-ar fi posibil, până a fi eu însumi omorât de dânșii.

Corespondentul termină cu aceste cuvinte: „Războiul rupe vălul care acoperea Turcia veacului XX și o făcea pe Europa să creadă că s'a făcut o mare schimbare. Este mereu aceeași Turcie, și Europa o va cunoaște abia acum.”

x **Tehnica modernă** nicicând nu stă pe loc, ea creștiază prin înnoiri continue din mașinile existente construcții cu totul noi, ceea ce face posibilă producția de mărfuri mai bune și mai ieftine, decât cele anterioare. Dezvoltarea aceasta continuă o industrie se validă în mare parte mai cu seama la valorizarea mărului și la produsele din acesta: cărămizi pentru pereți, lespezi pentru podele, blane pentru tuneluri și canalizări, trepte pentru scări, stâlpi de beton, vase pentru fântâni etc. etc. Specialiștii s'au convins de avantajele obiectelor de ciment, produse de specialitate și azi deja în multe locuri ele însăși trag folos din acest ram al industriei. După cum adevăratele specialități cele mai perfectinate mașini și forme de specialitate s'a constatat că sunt cele fabricate în fabrica de această specialitate, care e provăzută cu perfectă putere de muncă, a inginerilor **Szantó și Beck, Budapest Viola utca Nr. 7.**

Referiți-vă la ziarul nostru și veți primi franco catalogul cel mai nou, de curând apărut. Probe de nisip pentru examinare și ingineri se trimet în provincie pe cheltuala fabriciei.

x **O veste interesantă.** Firma Brauswetter János, cronometru și ciasornicar în Szeged din una dintre cele mai vechi firme din patrie, se bucură de mult interes și de-o rară încredere, deoarece prin oroloagele dsale excelente și elegante, prin bijuteriile dsale moderne, pe cari le vind și în rate, nu numai în Ungaria, ci și în străinătate și-a câștigat cea mai deplină recunoștință așa, că azi puțini oameni își mai comandă oroloage din Budapesta sau Cincibiseriei, deoarece firma Brauswetter este o firmă bună și cinstită care te servește prompt și conștiințos. Aici cari se referă la ziarul nostru primesc marele catalog de prețuri al acesteiirme gratis și franco.

x **Iconostasul elegant** este decorul cel mai frumos al bisericii. Deoarece statuetele pe iconostas numai o mul de specialitate le poate executa, atragem atențiunea comitetelor parohiale să nu se lase înșelați de câtră meseriași escroci ei să se adreseze cu încredere în chestia acestor trebuințe bisericesti cunoșcutului sculptor Schmit Ferencz din **Budapesta, X., Kőbánya ut. 53,** care și-a câștigat cunoștințele în sculptură la academia de sculptură din München. Planuri execuții călătoria la fața locului o face pe cheltuelile proprii.

x **Németh și Király,** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se prezintă pe lângă prețuri acomodade, conform modului. Ruzăm on. public pentru sprijinirea și mai departe. (Né 319)

x **Cuptoarele „Cora”** reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vand cu prețuri ieftine la fabrica **Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadkátér).** (P. 427-30)

Expoziția

N. Vermont și Marinescu Valsan dela Ateneul Român.

Când frunzele cad spulberate de crivățul toamnei, când frunțile sunt îngrijorate de scumpirea traiului și pregătirile de iarnă se fac greu, căci cu evenimentele din Baleani, nu știe omul ce să mai gândească, în sălile Ateneului Român, Arta, care e vecinică, sfidează evenimentele și consolând, îmbărbătând, înălțând sufletele și încălzindu-le de focul patriotismului, ne chiamă la ea; iar noi uitând totul și în mijlocul ei ne simțim mai fericiți, mai blânzi, mai adăpostiți la izvorul luminelor ei, mai gravitând cătră bine și frumoză!....

Și cine nu poate spune că simte altfel, când vede pânzele lui Vermont, miciute și calde, pline de sentiment și de cugetare. Intri cu artistul în sală și calci încet ca să nu turburi pe cei dela șah nici pe fata dela piano, nici pe femeile visătoare din interior.

Drama pasională a Mântuitorului Isus Christos trebuie să fi pasionat mult pe Nicolae Vermont de-a tratat-o de atâtea ori în chip magistral. Tălharii, ca și cum n'ar merita s'atingă spiritul maestrului, abia sunt indicați; iar mâna celui care a zis: Cu adevărat fiul lui Dzeu a fost acesta, este parcă gata și acum să ceară îndurare; pe când cel care a zis: De ești tu fiul lui Dzeu, măntuiește-te pe tine și pe noi, nici că a meritat foarte mult să ocupe pe pânză, alături cu Isbăvitorul omeniții, care se desprinde bine și în lumini de raze. Studiul anatomiei și coloritul cadaveric este arma de căpetenie cu care artistul învinge și reușește și acum cu iubitul său subiect:

„Răstignirea”, tratat de toți artiștii mari ai secolelor trecute și de Vermont, mai în fiecare an când drama se repetă, sub forme diferite, dar cu același fond și din care s'a tras și se vor trage încă mii de ani capo d'opere de artă și de înălțare morală.

Cadrul strimț unde seriu, mă oprește d'a analiza cum s'ar conveni toate operele lui Vermont, cunoscut și drag, nouă, iubitorilor de artă, pentru preocuparea ce vedem că are de-a ne da ceva studiat și ales. Uzează artistul de toate mijloacele, spre a ne ține mereu admiratorii lui și, reușește în pictură ca și în aquarelă, ca și în studii și în desenuri.

Este aici un tablou al cărui nume îmi scapă, dar nici nu trebuie să-l citez, poate o fi „La cămin”, sau „Pe gânduri”, sau „Visătoare”, indiferent ce nume poartă, dar o, voi cunoscuților, duceți-vă la expoziție și vedeți în stânga, de cum intră o femeie care lucrează. Și ce e cu asta, veți zice voi. Subiectul e banal, titlul nu spune

nimic. Ei, dar vă uitați, penelul artistului e înmuiat par'că în culorile curcubeului, iar știința de a-l trata o căpătâie dela zei, este inspirată!... Tabloul acesta îl poate așeza pe Vermont în Olimpul artei desăvârșite și fără rival.

Marinescu Valsan, rămâne mereu cântărețul lunecilor, măgurilor, poezilor și luminișurilor din Malureni și Merișeani. El desemnează și pictează ce cunoaște și ce iubește; se inspiră din legende, doine și balade, din murmur de izvoare, din freamăt de pădure și seceră.

Țăranii lui Marinescu iubesc munca și căminul ca și el; respir aerul codrului, se încălzesc din raze de lumină, se adapă din undele cristaline ale Valsanului care, ca și dâșii, doinește povestea auzită și învățată de demult dela bătrînul Argeș!....

Lumină, soare, căldură și miros de fân cosit, iese din pânzele lui Marinescu Valsan și cu toate criticele, cu toată invidia, el rămâne mereu acelaș amant al naturii sincere, mândre și frumoase.

N'o tradează pe ea, cum nici dâșna nu-l tradează pe el și amândoi duc un traiu greu poate acum, dar simfonia lor o va învăța, și cântă veacurile viitoare, și ele grăiesc adevărat.

Să nu fie dar îngrijorat artistul, căci nu prezentul și laudele ori admirația mutuală de acum îl așează pe pedestalul care merită, ci viitorul rece și neînduplecat care drămuște, pune pe fiecare la locul lui, nimeni la el fiind un deklasat, cum se dovedesc destui la prezent.

Meritul cel mare pe care-l are Marinescu Valsan este că el nu ține nici o socoteală de bârfeli și ca un Român adevărat cu scaun la minte și care dorește propășirea neamului, lucrează mereu și lucrează sănătos.

Se știe că de câțiva ani a început cu elevii săi din Malureni olăria artistică. Am văzut începuturi bune, anul trecut, în expoziția sa din str. Fântâni, iar anul acesta ajutat și de soția și de cei doi fii ai săi, a pus ceramica din satul său bine de tot la iveală și ori cine trece pe la expoziția din Ateneu, nu se poate să nu cumpere o oală, o bîrdacă, un ureior, o strachină, un castron pe care se vede un desen național, cumpiat fie de pe vâlnicele, maramele, iele naționale, fie de pe sculpturile bisericuști bizantine sau de pe ouăle încondeiate de Paști. Acelaș lucru l'a făcut și cu păroazele, dela toate tablourile sale cari sunt alcătuite din teracotă și cu modelele mai sus citate aplicate pe ele.

A reușit artistul să aplice arta la industrie cu mânușite de copii*) să deștepte gustul estetic, gustul frumosului în popor și aceasta e mult. El poate că suferă acum în atelierul său când se muncеște pentru pământuri, roate, smalțuri, forme

*) Marinescu e învățător și școala sa e atelier de olărie.

noui, și cuptoare, dar să știe că deși începutul este greu, însă a pus mânușe artistul la o artă nouă și posteritatea va ști să-i deacearnă laurii ce merită. Lucu della Robbia, al nostru național, care acum e cam descurajat. Să aibă răbdare și când îi slăbește curajul să recitească biografiile artiștilor și să cugete, comparându-se lor, că nu este el cel mai nenorocit și că arta adevărată nu este apanajul fericiților.

Ea e calea nemuririi
Ce-i deschisă tuturor;
Cine taina ei pătrunde
E în vecei nemuritor!...

16 Octomvrie v. 1912.

Smaru.

Ultima oră

Mare victorie bulgară la Lüle-Burgas.

Berlin. — Lui „Berliner Tagblatt” i se anunță din Constantinopol, că după o luptă de 5 zile la Lüle-Burgas turcii au suferit mare înfrângere din partea Bulgarilor. Știrile oficiale turcești au fost publicate numai pentru liniștirea spiritelor populației turcești din imperiul otoman.

Londra. — Turcii au suferit la Lüle-Burgas o înfrângere colosală. Efectul focului trupelor bulgare a fost îngrozitor: se svonește, că turcii au avut 20.000 de morți și răniți. Turcii se storțează a-și aduce în ordine trupele pentru ca să poată apăra Constantinopolul.

Agenția Wolf anunță, că turcii au fost siliți să se retragă la Ceatalgea.

Sârbii au ocupat Demir-Kapu și Ghevgheli.

Belgrad. — Din sursă sigură se anunță, că o parte a armatei sârbă, care înaintează prin șesul râului Vardar, a ocupat orașul Demir-Kapu, în strâmtoarea de acelaș nume, la întâlnirea râurilor Vardar și Bosova, iar cealaltă parte a armatei, care grăbește spre Salonic, a ocupat localitatea Ghevgheli; de aici mai sunt numai 50 klm. până la Salonic.

Austro-Ungaria a respins proiectul lui Poincaré.

Viena. — Ministerul de externe al monarhiei austro-ungare a respins proiectul lui Poincaré. Cont. Berchtold primise acest proiect Sâmbătă după amiază și imediat a trimis ordin ambasadorului austro-ungar la Paris, să comunice primului ministru francez Poincaré, că Austro-Ungaria nu poate să primească proiectul în forma lui actuală.

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE COCOȘI

Suflete moarte

ROMAN

Traco. de Senio

102

CÂNTUL XIV.

Lacună și ipoteză.

În acelaș timp când Betrișof intră pe o ușă laterală în sala de mâncare, pe marea ușă cu geam a galeriei intră un boer cu trăsături regulate, tuns, ras, și de o corpolență atât de extraordinară încât atențiunea lui Cicikof se îndreptă mai influent. Generalul, după cele dintâi politețe, Era magistratul din întreg guvernământul nu eel mai înalt în demnitate, dar cel mai activ și cel mai influent. Generalul, după cele dintâi politețe, îl conduse la vasta poliță pe care era o tavă încărcată cu țări, cu iere proaspete, cu unt, cu înțreită esență de chimen, cu curacao și cu alte lichieri aperitive.

Personajul făcu pe tavă o prădăciune înspăimântătoare. Se renunță le pregustare expedită aproape în întregime și se așezară la masă. Betrișof schimbă cu el puține mai înainte ca foa-

mea să fi fost mai întâi potolită în câțva prin cele dintâi două feluri, dar apoi, Cicikof putu conchide din cele ce se ziseră că, grație perfecte servabilități a magistratului, generalul n'avea niciodată să meargă în oraș, pentru afacerile sale. Singurele împrejurări în cari el se deranja, era când o hârtie importantă cerea semnatura lui în registre matriculare cari nu se deplasează.

Eroul nostru care trăgea cu urechea de partea aceasta, convorbind totodată cu Iuliana, înțelesese folosul admirabil care se putea trage din intimitatea magistratului și a generalului. Astfel el nu mănca aproape nimic, și, în viua lui plăcere de a complăce nobilei domnișoare pasionată pentru preumblările ecuestre, el exaltă farmecul exercițiului calului, și zice că l'a practicat mult odinioară. El fu crezut pe cuvânt, scara se vesteia foarte frumoasă; mai de o oră după cafea, când el ieșia, în curte ca să pună să înhame, în vreme ce generalul, într'un colț al divanului din galerie, iar magistrul într'un vast fotoliu, își făceau somnul de după prânz, Pavel Ivanovici văzu prezentându-i-se un frumos cal de călărie, iar Iuliana zîmbitoare și cu cravașa în mână, se instala pe un buiestraș sprinten. El își ascunse necazul și încălecă. Într-o clipă Iuliana ghicise complectă neexperiență a tovarășului de călărie, și cum era de o îngerească bunătate, ea ținu în bustru și nu făcu să dureze încercarea decât o jumătate de oră.

La înapoierea lor generalul mulțumi lui Cicikof pentru comlezanța lui pentru copilul său

răsfățat, și îl angajă să vină să-i vadă de câte ori îi va plăcea.

Cicikof, mândru de succesele sale și întors seara la gazda sa, uimi pe Tentenikof prin povestirea tuturor detaliilor vizitei sale. Supăratură rămase supărat față de general, dar solicită pe Cicikof să facă onoare, de a treia zi, invitațiunei generalului, și de a repeta acelaș lucru două zile după această a treia zi. Se crede că a avut loc un schimb de mesagii între părțile respective, ca preliminarii de pace. Dl Andrei oferi în chip spontan eroului nostru oaspele său să-i facă o danie prietenească de nouăzeci de suflete moarte de pe țarinele sale, și-i înmână lista lor ca a unor țărani foarte vii pe cari i-ar fi vândut. Tot așa făcu din parte-i generalul; magistratul se însărcină de a pregăti totul așa ca vânzătorii și cumpărătorii să nu mai aibă decât să vină la reședință să-și pună semnăturile și să prânzească, cu domni martori ai transacției, la bunul magistrat atât de rotund în omi ce lucru.

În intervalul negocierilor când se rîse cu lacrimi de buna festa jucată unchiului lui Cicikof, ajuns povestea biurourilor, galantul nostru erou, deși purta semnul a două căderi fără conștințe, se forma pentru călărie după sfaturile pe cari Iuliana i le dedea în mod indirect, și ajunse prin aceasta destul de bun cavaler, spre a întreprinde, fără multe răni, o excursie mai îndepărtată.

(Va urma).

Proiectul francez e foarte scurt și are următorul cuprins:

„Puterile accentuând cea mai deplină desinteresare față de chestia balcanică, oferă părților beligerante intervenția lor în scopul încetării ostilităților”.

Răspunsul negativ al contelui Berchtold a pricinuit o colosală senzație în cercurile diplomatice.

Flota austro-ungară spre Salonic.

Fiume. — Ieri noaptea flota austro-ungară compusă din vasele „Admiral Spaun” „St. Georg”, „Scharfschütze”, „Uskop”, „Greif” „Ulk” și „Komoran”, în urma unui ordin mai înalt a părăsit portul Fiume plecând spre Salonic, deoarece afirmativele turcii ar fi măcelărit aci vre-o 2000 de creștini.

Turcia înclină spre pace.

Londra. — Lui „Times” i se anunță din Constantinopol: Guvernul a trimis instrucții ambasadiorilor săi acreditați pe lângă marile puteri să comunice ministerelor de externe ale Puterilor că *Poarta ar vedea foarte bucurios o intervenție în scopul terminării urgente a războiului*. Ambasadorii marilor puteri din Constantinopol au trimis și ei note analoage guvernelor lor.

CRONICA SOCIALA

Despărțământul „Mercurea” al Astei.

Convocare.

Convoc pe onor. membrii și sprijinitori ai „Asociațiunii pentru literatura și cultura popoului român”, din despărțământul Mercurea, la adunarea generală ce se va ține Duminecă în 17 Noembrie 1912 nou la 2 ore d. a. în școala din comuna Apoldul inferior.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul comitetului și al casarului.
3. Prelegeri cari sunt a se anunța până în preziua la subsemnatul.
4. Cântări executate de „Reuniunea română de cântări din Mercurea”.
5. Inscrierea de membri și închiderea adunării.

Mercurea, 1 Noembrie 1912.

Avram S. Pecurariu,
protopop-președinte al despărțământului Mercurea al „Asociațiunii”.

PAGINI MASLETE

Fragment din: „O amintire”

De I. Broșu.

Cap. 8.

Peste câteva zile, Boureanu era ferm decis, să se ducă și să se declare împede.

Hotărât, el iubea pe dsoara Berta!

Scrisese deja părinților, despre quasi intențiile sale, și nici chiar împotrivirea lor, nu l-ar mai fi împiedicat dela deciziunea luată. Aștepta numai ora potrivită, pentru a expedia scrisoarea.

Pentru vizită alesese o după amiază de Iulie.

Își puse fracul și-o pereche de mănuși făcute din piele de Svedia, și se duse la Webergasse Nr. 20. Singura dificultate i-o pricinua doar forma, în care își va destăinui inima. Cum să înceapă vorba? Ce să zică mai întâi? Să spună totul deodată, sau s'o iee pe departe, cu subînțelesuri și aluzii fine?

În general îi era groază de declarații amoroase.

În fine crezu, că lucrul cel mai corect este a lăsa totul, în grija unei fericite inspirații momentane...

Găsi pe amândouă surorile acasă. Dsoara Gretchen, făcea ca de obicei exerciții la pian, iar Berta uda cu o căniță delicată, vasele de flori.

Când intră Boureanu, ele își întrerupseră bucu-

ros ocupația, și-l primiră cu cea mai deosebită amabilitate. După un schimb comun de câteva cuvinte și formalități de politeță, el se așeză pe un fotoliu, lângă dsoara Berta, iar Gretchen își ceru voie a continua și termina exercițiile de pian, dacă faptul acesta nu i-ar indispuce. Boureanu, se'nțelege, fu extrem de încântat de dorința ei, insistând chiar, ca un cunoscător și admirator al muzicii, să asculte câteva acorduri, cum zicea el.

Nu-i nevoie a spune pentru ce!...

Gretchen, probă mai întâi ușurel arpeggiile, apoi atacă, repede gamele majore și cele minore. Prima pagină din caetul de note fu terminată, și cel dintâi exercițiu adevărat, pe care îl începu, părea o piesă, scrisă în genul fugilor lui Bach.

Boureanu asculta emoționat. Nici când poate nu-și simțise svâcnind inima mai agitată, și nici când nu aflase mai greu, cuvintele potrivite, pentru a-și exprima sentimentele. Dsoara Berta, îl scoase din această dilemă, întrebându-l dacă-i plac florile.

— Da, zise Boureanu, am fost și sunt un mare admirator al lor. În timpul din urmă, am o deosebită pasiune, pentru orchidee.

— Vedeți... nu m-i sunt simpatice orchidele: le-am găsit totdeauna cu mult prea exotice... De altmintrelea nu pot suferi nici oamenii exotici!

Răspunsul ei, nu-l măguli de loc pe Boureanu, iar începutul acesta de conversație, ce stagna chiar dela primele cuvinte, îl aduse la desperare. De ce nu se arătase oare mai îndemânatec, mai sprinten, mai desghețat?, se gândea el? Dsoara Berta era în fond o ființă bună, însă cu mult mai practică, de cum și-o imaginase el în teorie, și nu înțelegea pe deplin gustul rafinat al lui Boureanu. El își dădu bine seama și destul de limpede, de lipsa asta, însă în ciuda ori și cărei judecăți clare, credea așa de sigur că o iubește, încât îi venea uneori să se arunce biruit la picioarele ei, să-i prindă mâinile și să-i soptească fără nici o introducere, pasionat, te iubesc! te iubesc! pentru ce nu mă înțelegi?

— Dsoară Berta sunteți încântătoare..., atâta numai îi rămase a spune din tot puvoiu de fraze sentimentale pregătite de-acasă ce-i năvăleau greoaie în minte... Insuș el se rușină de stângăcia sa, și tot sângele îi năvăli furtunos în creier.

— Nu cred niciodată în complimente... toți tinerii spun așa... fu răspunsul ei.

Boureanu făcu un gest de complesanță.

— E adevărat... ei bine, însă când sunt sincere dsoară, când sunt neexagerate..., bâlbâi el.

Berta nu răspunse nimic. Numai ochii îi străluceau ca două schinte și-l sfredeleau până'n taințele sufletului.

— Dacă ați ști, continuă el după o pauză, cât am suferit, dsoară, în noaptea după clipele senine... petrecute împreună pe tărnișii Rînului..., și cât sufer încă de câte ori nu vă văd în apropierea mea, ați avea față de mine toată mila... Sunt cel mai fericit, totodată, și cel mai nenorocit om de pe fața pământului! Da, cel mai nenorocit!...

Berta îl asculta uimită. Față de omul acesta, despre care avea convingerea, că ar fi fost în stare să aducă pentru ea ori și ce servicii cât de mari, nutrea ce-i drept un fel de sentiment vag, însă nu era iubire, nu era lanț puternic, ce leagă strâns două suflete unul de altul, o viață întreagă. Ea nu-i înțelegea absolut de loc nenorocirea, și începu a se întreba în minte, că pentru ce este omul acesta nefericit?

— Bine d-le Boureanu, pe un timp așa de admirabil zău, e păcat a te gădi la nenorocire... Nu-i frumoasă viața?

— Da, extraordinar... cu siguranță când ești priceput; când știi, că există undeva, departe de tine un suflet larg, pentru suferințele tale... pentru tot, cum să zic, da, pentru necesitatea de-ați destăinui sentimentele cele mai delicate...

Dsoara Berta îl întrerupse pe neașteptate:

— De fapt, credeți că puteți afla suflete idealiste? Am cunoscut atâtea persoane, care nu se gândeau la altceva, decât la grijile vieții.

Și în fine ce-i sentimentul dvoastră?...

— Dsoară, sentimentul e un complex de... cum să zic... e ceva absolut nedefinit! Tocmai cum aș zice: ce-i iubirea?...

Apoi îi cuprinse tremurând mâna și vru să i-o sărute cu foc. Era atât de extasiat, încât nu-și da bine seama, ce face.

În momentul acela dsoara Gretchen se oprise fără veste din cântare, și după ce încercă a descifra singură câteva șaiprezecimi, întrebă enervată, fără a-și întoarce capul:

— Ah... ce exercițiu complicat! D-le Boureanu, vă rog, sind Sie so gut; binevoiiți a-mi arăta cu care deget să iau acest des de jos? Cu al doilea, sau cu au treilea?

Boureanu sări spăriat din fotoliu, și îi arătă incurcat nota.

— Cu al treilea, dsoară, cu al treilea!...

Dsoara Gretchen îi mulțumi, și începu a proba gamele din nou. Degetile îi alergau peste clapele albe, ca niște ciocănele mici de fildeș, conduse de un mehanism perfect, dar nevăzut...

— Cum m-am speriat..., începu ușor dsoara Berta șirul conversației întrerupte, era aproape să observe. Pentru ce nu sunteți cuminte?.....

— Dsoară, aș vrea să vă declar precis, dar vedeți, nu cutez, mi-e teamă ca nu cumva sentimentele mele, să afle ecoul..., cum am zis, de-atuncea o clipă n'am mai avut liniște!... Cât de miraculoasă e într'adevăr puterea iubirii!...

Boureanu fiind foarte impresionat, și nepuținând continua mai departe declarațiile sale, își scoase din buzunar o batistă delicată de mătase roză, și își șterse cu o mișcare legeră, buzele.

Era un gest, care tocmai trebuia să înlocuască o pauză, ce-o dorește bucurios, un om vexat.

Apoi își luă capul în palme, și rămase așa gânditor, cu sufletul induiosat... În momentul acela intră și tante Lize, bunica.

— A... domnul Boureanu, exclamă ea surprinsă.

Dsoara Gretchen întrerupse exercițiul, sări sprintară dela pian, și sărută pe tante Lize, pe amândoi obraji.

Ce-i cu tine Gretchen? Pentru ce ești azi așa de ne bună? întrebă dsoara Berta ironic. Continuă-ți lecția... cântai așa de frumos!

Dsoara Gretchen nu răspunse nimic ci se așeză din nou la pian, și începu o piesă splendidă, de Dvorák.

Tante Lize, după ce întinse mâna veselă, lui Boureanu, trecu în camera de alături...

Dsoară Berta, aș fi nespuse de fericit, murmură el, dacă mi-ați da voie a vă numi astfel, cu alt nume, ce-ar cuprinde tot focul și toată poezia sufletului meu.

— Domnule Boureanu, nu găsiți încântătoare piesa lui Dvorák? Ce credeți despre partiile minore? Nu-i așa, că e o muzică extraordinară de colorată? întrebă fără de veste dsoara Gretchen, întorcându-se.

— A... e admirabil... foarte.. e admirabil. Vă rog nespuse de mult, repetați încăodată dsoară, de se poate partiile minore...

Gretchen, începu din nou, con brio, frumoasa piesă, extrem de colorată și sentimentală. Contilena curgea acum, ca un izvor scilpitor de argint.

— ...Da... mai mult decât vă imaginați dsoară. Iubirea trezită în pieptul meu, e o floare, pe care v-aș dăru-i-o... O cu mult mai mult decât vă imaginați!... continuă Boureanu.

— Bine, în cazul acesta, care-i dorința d-voastră?...

— Berta, întrerupse tante Lize intrând din nou am auitat ceva: roagă-l pe domnul Boureanu, să ia azi împreună cu noi cafeaua. Domnule Boureanu, ni-ați face o mare plăcere! Ce doriți? Cacao, ciocolată, sau ceai? Avem și prăjituri... și tortă...

Boureanu mulțumi, și promise că va sta. Tante Lize eși apoi, să dea câteva ordine servitoarei.

Dsoara Gretchen, termină piesa cu însuflețire, și după ce brilie într'un vals scurt dar delicios de Chopin, începu să aranjeze masa...

La librăria și tipografia Ier. Preda, Făgăraș se primește momentan

o calfă de librar.

Cunoașterea limbei maghiare condiție. (Pe 542-3)

Înștiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD. str. Luther Marton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Luerau prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin: Szálas József, curățător (Sa 501-10)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hărți și recvizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pr 307-100)

Creme pentru față, pudre

șapuni, parfumerii etc. de vânzare — mare sortiment — la drogheria și parfumeria **Tórk Andor és T-sa**, Arad Fő-tér. (To 518)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri că și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghețe se poate cumpăra tofelul de ghețe după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghețele sunt fabricate la nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge. Cu stimă: Asociațiunea pantofarilor (Arad) Cizpészok Termelő Szövetkezete

521-25
MAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie”. IUSTIN OLARIU, director executiv.

Dr. Gara Ármin

și-a mutat cancelaria advocațională

în piața Libertății (Szabadság-tér) 9 în bulev. Andrassy nr. 23-24.

(Palatul Neumann). (Ga 543-3)

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂSTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10. (Casa proprie). (Gi 217-120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucruri pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu prețuri moderate. :::

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K.

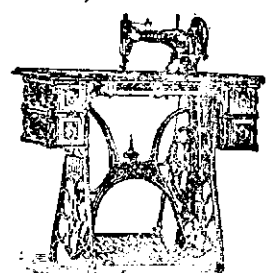
Vinuri noi: 62-66 fil. Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdii 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea propr. și neg. de vinuri **Világos (Arad m.)**

Mașini de cusut SINGER

biciclete gramfoane plăci

mai ieftine se pot căpăta la

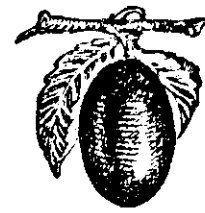
Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

În atenția omicicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoini de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea juicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 500) mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii.

Principiul meu este: ghețele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghețe de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine. La comenzi din provincie e suficient a se trimite deservul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghețe pentru domni și femei

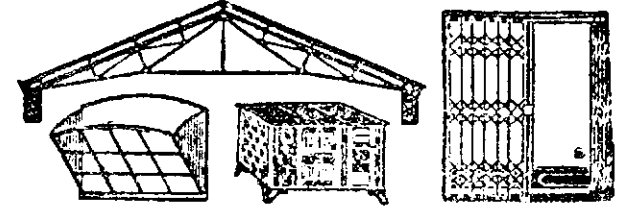
ARAD, strada Hunyadi nr. 3

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni Cluj—Kolozsvár. În colțul străzilor Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine :: (Be 157-60)

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri, BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare tofelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros. Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 124-52

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Beclcherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

(Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat

(Ba 116-280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru“

D. CEPENARIU

croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domn după croiul cel
:: mai nou ::

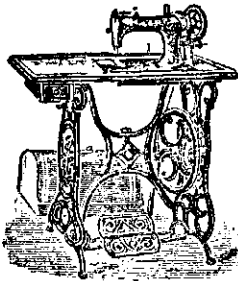
Ce 193-30

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

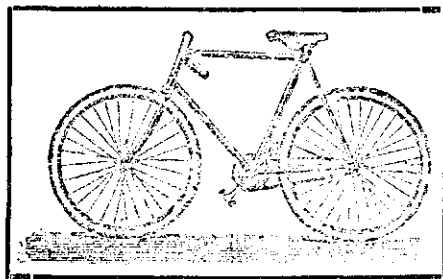
Vârșet-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserica românească

Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Ba 375-30

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1911.
15 Octombrie

221 939 968

258 124

181 358 171

18 491 865

11 999 611

17 725 577

4 233 121

6 056 101

7 45 921

7 06 875

115 166 472

27 699 037

62 729 009

669 109 850

12 000 000

30 541 614

4 586 318

469 004 010

2 446 952

1 424 032

115 166 472

33 940 452

669 109 850

ACTIV

159 981 968 Rezerva metalică aur. 162 547 683

61 958 000 " trate aur 65 663 000

Argint și diverse monete . . . . .

Portofoliu român și străin . . . . .

*) Impr. pe ef. publice 10 703 800

" în cont curent 11 534 786

Efectele Capitalului social . . . . .

Efectele fondului de rezervă . . . . .

" fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim . . . . .

Imobile . . . . .

Mobilier și mașini de imprimerie . . . . .

Cheltuieli de administrațiune . . . . .

Depozite libere : 111 182 045

Conturi de valori 30 397 198

Conturi curente 74 474 301

PASIV

Capital 12 000 000

Fond de rezervă 32 558 931

Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim. 4 888 896

Bilete de bancă în circulațiune 488 764 800

Profit și Pierdere 3 035 011

Dobânzi și beneficii diverse 2 147 849

Depozite de retras 111 182 045

Conturi diverse sold 49 016 147

Scontul 5%

*) Dobânda 5%

1912.

6 Octombrie 13 Octombrie

228 865 865

435 823

194 220 094

22 799 875

11 999 854

17 425 877

4 165 821

6 281 686

820 189

525 107

111 182 045

30 397 198

74 474 301

703 593 739

12 000 000

32 558 931

4 888 896

488 764 800

3 035 011

2 147 849

111 182 045

49 016 147

703 593 739

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Ultoi de vie!

Cereți imediat printr'o carte poștală și veți primi în mod
gratuit noul catalog ilustrat

despre vițe de vie și vinuri de deal dela proprietarii cei mai mari și mai renumiți colonie de viță de vie, și școală de vițe de vie.

GYÖRGYEVICH și LAKATOS,

MARI PROPRIETARI DE VIE

SZÉKELYHID, (comitatul Bihor.)

(Bo 418—)

Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșet-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoaue, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românească din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liforată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnată administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“

(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public și a stimaților mei pretini, că am preluat

ospătăria „48“ din Arad, str. Kossuth nr. 39

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri excelente de podgorie, bere proaspătă, mâncări calde și reci, prețuri moderate, serviciu conștiințios. — Vipt lunar în local și acasă. Roagă binevoitorul sprijin, cu stimă:

Bózsa József ospătar.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (BI 115-30)
BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

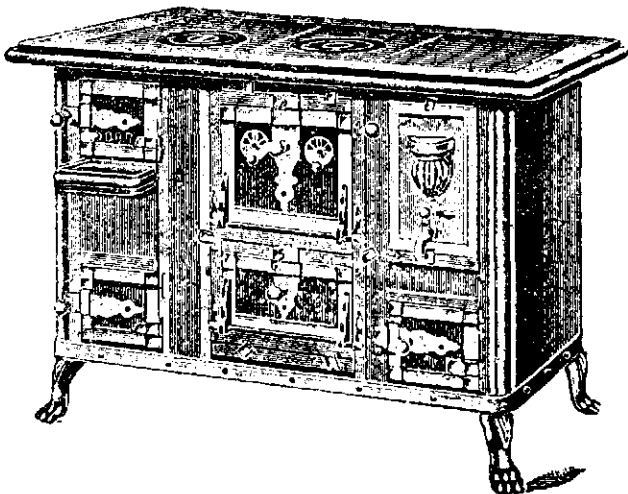
Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de **corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.**

atelier pentru pregătirea corsetelor!

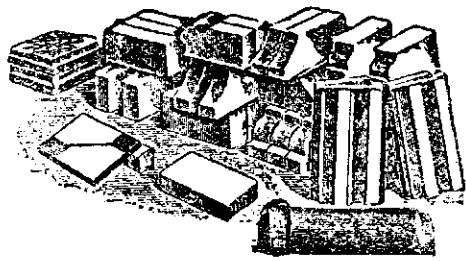
Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Dacă voți să aveți o vatră bună de fier (Sparherd)

și un grătar elegant și ieftin și vă adresați atelierul electric de încălzire a lui

Franz Junginger TIMIȘOARA-GETATE (Temesvár-Gyv.) Spiongasse 2
Depozit de vetre de fier gata. Catalog de prețuri gratis și franco.
(Ju 172-30)

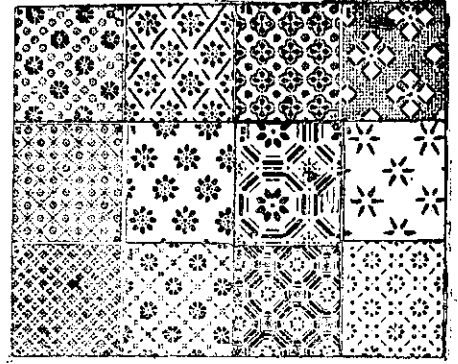
(Bo 423-)

Bozsó Mátyás

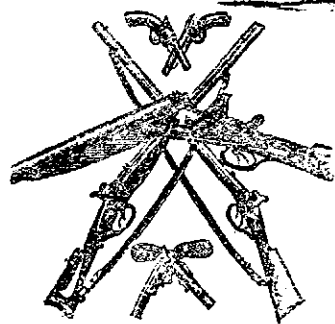
fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: **padințari de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheram t și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântani arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.**

(Po 445-)

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în branșa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramafone excelente. Serviciu prompt și conștiințios.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

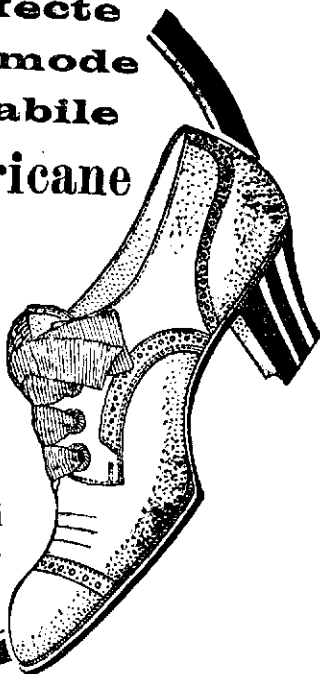
THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesellich geschützt

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect! (Bu 233)

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1912 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească

Dau orice informații în ori-ce cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitezi rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu reprezentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia cari vin să vază frumsetele orașului, ori cu afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe ouă, miei, pureei, oi vite mari, porci, lână, piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, coarș, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne: păduri; moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimet în fieștecare săptămână un „Aviz” săptămânal despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac cunoscut

că în interesul D-V. este dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestrele, pompe, automobile etc. Grijesc să nu fiți înșelați. Fiind de față la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, de cât ceea, ce am hotărât și cum am tocmit. Zilnic primesc plângeri dela țărani români cari cumpărând mașini prin agenți streini, au fost înșelați iscăbind contracte a căror conținut nu l'au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și un la agenturi de mașine, drept din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alăturați o marcă poștală

Cu stimă:

L. Olariu, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16 II. 8,
în Buda, lângă podul „Margithid”.

(O 244-2)

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.	Z.	5,003.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801 12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anulului 1910	(foo	119,830.992—
	(viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcției, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății!

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

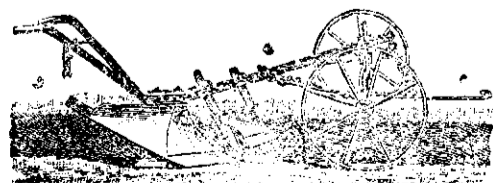
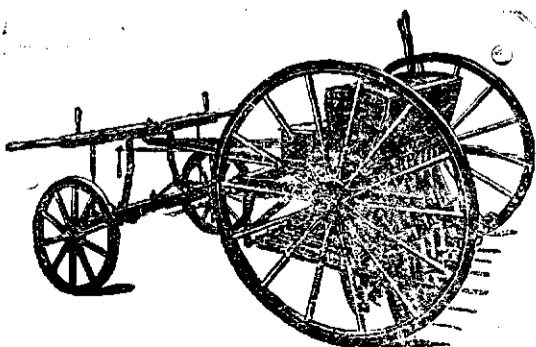
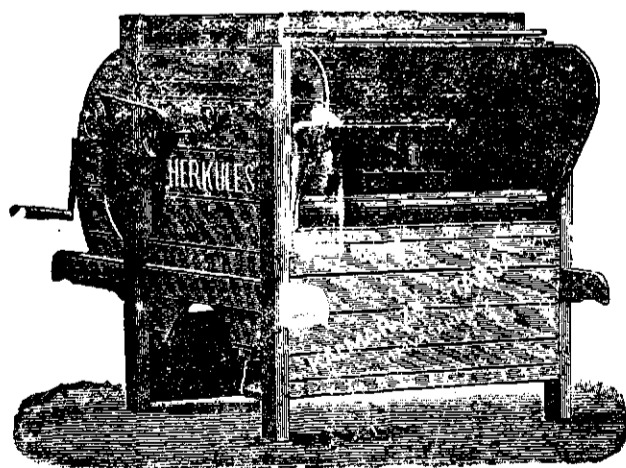
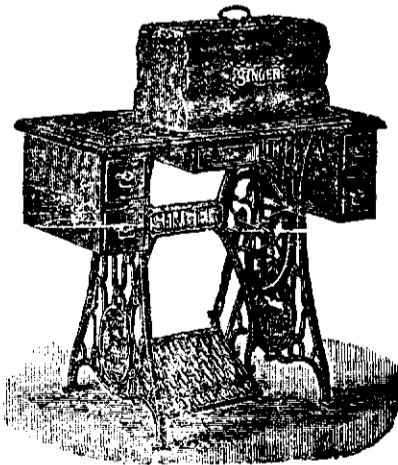
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

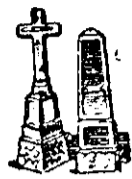

(Bo 38-52)

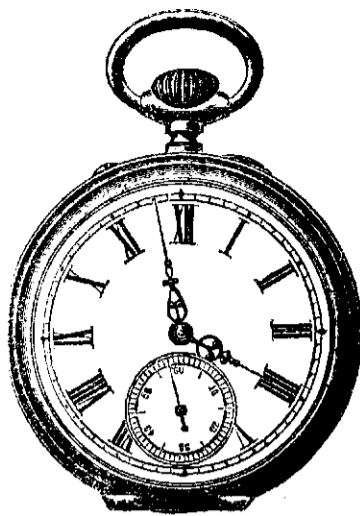
Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desemnuri și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețurile ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericealeatât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **ch-zăsie de 10 ani** și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria**Brauswetter János**

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD**TIMIȘOARA**

bulev. Andrassy nr. 20

(Tomasvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Bordi András, blănar

ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Iși recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

(Bo 465-)

Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZîn **ARAD.****TEA:**

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " " fină 1/4 klg.	250
1 " sfărâmături fine	—40
1 " " " "	—80
1 " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " 6	5:50
1 " " " 8	4:50

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 " " "	2:20
1/2 " „Jamaica II	1:30
1 " " " II	2:60
1/2 " " " I	1:80
1 " " " I	3:60
1/2 " " „fortior	2:70
1 " " " "	5:40
1/2 " " „antiqu	3:70
1 " " " "	7:40

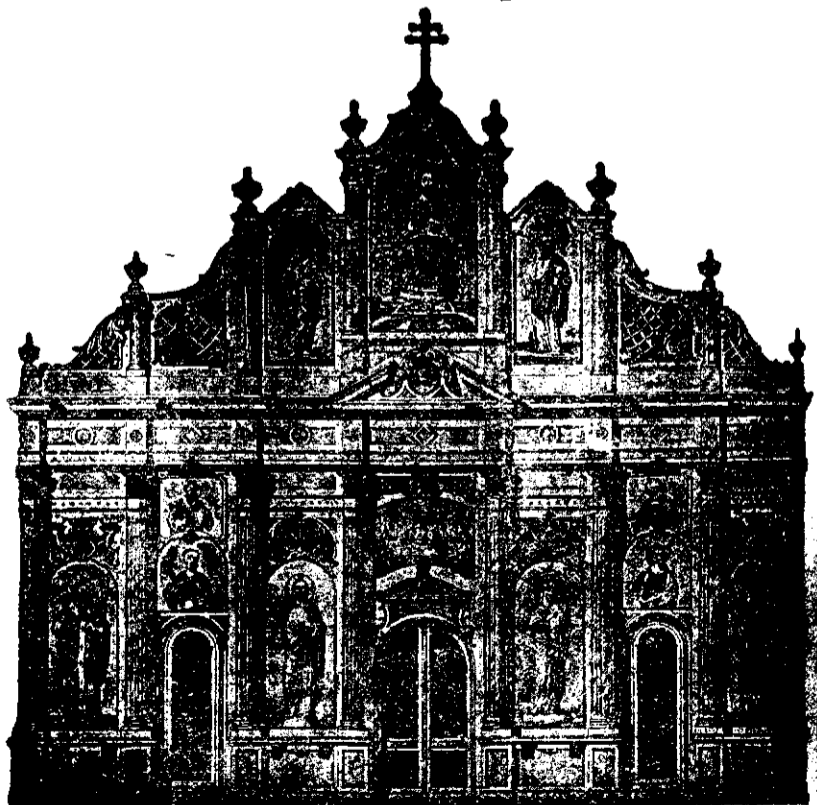
Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în Ț

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(SI 160-60)